

KANDIDATUPPSATS

Våren 2013

Sektionen för Hälsa & Samhälle
Revisor/Controller

Hur organisatoriska, individuella och klient faktorer påverkar revisorns granskning och bedömning av klientens risker och osäkerheter?

Författare

Emir Bekirovski

Zinedine Belkadi

Handledare

Pernilla Broberg

Examinator

Timurs Umans

Sammanfattning

Revisorer upprätthåller en viktig funktion som oberoende partisk bedömare av företags information som regleras genom lagar och förordningar. Revisorns huvudsakliga uppgift kan beskrivas att fungera som en kvalitetssäkrande länk mellan redovisningsskyldiga och redovisningsberättigade. Med hjälp av revision kan information som redovisningsskyldiga lämnar ut erhålla en ökad trovärdighet för de redovisningsberättigade närmare bestämt intressenterna kopplade till informationen. Revisorerers tillvägagångssätt för att genomföra denna kvalitetssäkring kan variera och har debatterats. Ett inslag är att revisorer varit en del av problematiken till följd av kriser och krascher på grund av att dom torde ha upptäckt felaktigheter och rapporterat detta som i sin tur kunde ha varit förebyggande för incidenterna. En revision kan således se annorlunda ut beroende på vem som utför arbetet. Vi har därför valt att i denna uppsats studera hur revisorer granskar och bedömer sina klienters risker och osäkerheter.

Fokus i arbetet ligger på hur revisorer granskar och bedömer sina klienters osäkerheter som befattas av revisionsprocessen, riskbedömningar och deras struktur. Vår studie syftar till att beskriva och analysera hur revisionen kan varieras beroende på organisatoriska och individuella faktorer samt klienterna. Utifrån sex revisorerers uppfattning och utförande av sin revision. Studien baseras på en empirisk undersökning i form av sex kvalitativa intervjuer.

Det empiriska materialet tyder på att revisorer granskar och bedömer klienters risker och osäkerheter på ett likartat sätt. Däremot kan det förekomma mindre detaljskillnader från individ till individ. Slutligen kunde vi tydligt se att klienten har en stor påverkan på tillvägagångssättet som revisorererna granskar och bedömer sina klienters risker och osäkerheter.

Nyckelord: revisionspraxis, struktur, omdöme, riskbedömning, fortlevnadsprincipen

Abstract

Accountants maintain an important function as an independent biased observer of corporate information that is governed by laws and regulations. The auditor's main task can be described to serve as a link between the accountable and the stakeholders. By using auditing, the liable client's information disclosure obtains a greater credibility to the stakeholders linked to the information. Auditors' approach to implementing this quality can vary and has been widely debated. One feature is that the auditors have been part of the problem as a result of crises and crashes because they might have discovered the error and reported this in turn could have been the prevention of incidents. An audit may therefore look different depending on who does the work. We have therefore chosen in this paper to study how auditors examine and evaluate their clients' risks and uncertainties.

The focus of the work is on how auditors examine and evaluate their client's uncertainties which include the audit process, risk assessments and their structure. Our study aims to describe and analyze how audit may vary depending on organizational and individual factors as well as the clients. Based on six auditors perception and performance of the audit. The study is based on an empirical study in the form of six qualitative interviews

The empirical data indicates that auditors examine and assess clients' risks and uncertainties in a similar manner. However, there may be minor differences of detail from individual to individual. Finally, we could clearly see that the client has a great influence on the approach that auditors review and assess clients' risks and uncertainties.

Key words: audit practice, structure, judgment, risk assessment, going concern

Förord

Denna kandidatuppsats är författad på Högskolan Kristianstad inom ämnet företagsekonomi med inriktning mot Revisor/Controller.

Vi vill tacka vår handledare Pernilla Broberg för goda råd, stort engagemang och värdefulla synpunkter under arbetets gång. Vidare vill vi även tacka samtliga respondenter som deltagit i vår undersökning och möjliggjort denna studie.

Slutligen tackar vi vår familj som varit ett stort stöd och uppmuntrat oss under arbetets gång.

Kristianstad, juni 2013

Emir Bekirovski

Zinedine Belkadi

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
1.1 Bakgrund.....	7
1.2 Problemdiskussion.....	8
1.3 Frågeställning	11
1.4 Syfte.....	11
1.5 Disposition.....	12
2 Vetenskaplig metod	13
2.1 Vetenskapligt synsätt	13
2.2 Forskningsstrategi.....	13
2.3 Forskningsmetod.....	14
2.4 Teorival.....	15
3 Teori	16
3.1 Revisorns uppgift.....	16
3.2 Revisionsprocessen.....	17
3.2.1 Planering.....	17
3.2.2 Granskning.....	18
3.2.3 Rapportering	19
3.3 Struktur vs. Omdöme.....	19
3.3.1 Professionellt omdöme och strukturens påverkan	20
3.3.2 Struktur och dess påverkan på revisionen	20
3.4 Revisorns riskbedömningar	22
3.4.1 Väsentlighet	22
3.4.2 Revisionsrisk	24
3.4.3 Fortsatt drift	25
3.5 Faktorer/Föreställningar	25

3.5.1 Organisation/Byrå.....	25
3.5.2 Revisor/Individ	27
3.5.3 Klient	28
4 Empirisk metod.....	29
4.1 Litteratursökning.....	29
4.2 Datainsamlingsmetod	30
4.4 Urval	31
4.5 Intervjuer.....	32
4.5.1 Intervjuform.....	32
4.5.2 konceptualiseringen	33
4.6 Reliabilitet.....	35
4.7 Validitet	35
5 Empiri och analys	36
5.1 Revisionen och revisorn	36
5.2 Organisation/byrå	37
5.2.1 Föreställning 1	37
5.2.2 Föreställning 2	40
5.3 Revisor/Individ	42
5.3.1 Föreställning 3	42
5.3.2 Föreställning 4	45
5.4 Klient	47
5.4.1 Föreställning 5	47
6 Slutats och diskussion.....	50
6.1 Slutsatser.....	50
6.2 Egna reflektioner	53
6.3 Praktiska konsekvenser.....	53
6.4 Förslag till fortsatta studier.....	54

Referenslista	55
Bilaga 1. Intervjuguide	61
Bilaga 2. <i>Intervju med revisor A</i>	63
Bilaga 3. <i>Intervju med revisor B</i>	67
Bilaga 4. <i>Intervju med revisor C</i>	70
Bilaga 5. <i>Intervju med revisor D</i>	74
Bilaga 6. <i>Intervju med revisor E</i>	78
Bilaga 7. <i>Intervju med revisor F</i>	82

1 Inledning

I detta kapitel introduceras bakgrunden för studiens ämne. Vidare presenteras en problemdiskussion som slutligen leder fram till problemformuleringen och studiens syfte

1.1 Bakgrund

I dagens samhälle har allt fler företag dykt upp, vilket lett till en större efterfråga på externa revisioner. Men i takt med detta har finanskriser och krascher uppkommit som inneburit betydande förändringar i ekonomin. Tydliga exempel är Enronskandalen 2001 som bidrog till nya lagar som ställde högre krav på företagsekonomin i USA. Ett ytterligare exempel är finanskrisen 2007 där bankernas bonussystem ifrågasattes och öppnade en debatt kring regleringarna. Till följd av kriser och krascher har det skett stora förändringar i ekonomin, strukturen på företagen har blivit mer komplexa, regleringen har blivit hårdare, internationella transaktioner har blivit fler och dessutom har finansiella instrument blivit mer erkända, resultatet har blivit att detta bidragit till mer riskrapportering för företag (Dobler, 2008). Vid framtagande av nya regleringar ökar kraven på redovisningens kvalitet och även på företagets upplysningar. Sådana krav handlar bland annat om risker och osäkerhetsfaktorer. Riskrapporteringen är den information vilken ska tillhandahålla upplysningar om risker och osäkerhetsfaktorer som gör att utomstående kan bedöma framtida ekonomiska prestationer hos företagen (Dobler, 2008; Linsley & Shrikes, 2006).

Intressant är då att se hur revisorer går tillväga när de granskar och bedömer klienters olika risker och osäkerheter. Revisorer kan enligt Carrington (2010) betraktas som en informationsförmedlare där man som revisor ska revidera företagets information för att med rimlig säkerhet uttala sig om huruvida den ger en rättvisande bild av företaget. Detta skapar sådan legitimitet och komfort som investerare behöver för att möjligen våga investera i företaget. Revisorn måste under revisionsprocessen skaffa revisionsbevis om huruvida företagets redovisning som helhet inte innehåller väsentliga felaktigheter. Detta innebär att han eller hon måste gå igenom företagets information och granska denna för att kunna göra en bedömning om den är upprättad enligt lag,

normer standarder och god revisionssed. Här används bestyrkandeåtgärder som innefattar allt det som revisorn gör för att bli komfortabel att göra sitt uttalande. Det är alltså här företagets upplysningar om risker och osäkerheter granskas. Detta görs genom intern kontrollgranskning och substansgranskning.

1.2 Problemdiskussion

Det finns många undersökningar kring hur revisorer granskar sina klienters bedömningar om osäkerheter och oroligheter. Forskare som Morrison (2004), Öhman, Häckner, Jansson och Tschudi (2006), Wu (2011) samt Trotman, Tan och Ang (2011) har forskat om olika aspekter inom revisorns arbete. En revisors uppgift är att säkerställa granskad information från företaget där tjänsten utförs (Carrington, 2010). Trotman et al. (2011) beskriver att revisorernas arbete baseras på bedömningar av en klients årsredovisning och vad det ska innehålla samt vilka redovisningsmetoder det ska bygga på. Dock är det omöjligt för revisorerna att granska all information och alla objekt inom det granskade företaget (Morrison, 2004). Enligt ISA 400 ska revisorn få tillräckligt förståelse för klientens verksamhet och redovisning för att kunna planera revisionen samt för att kunna göra en professionell bedömning av risker (IAASB, 2004).

Enligt Öhman et al. (2006) kan företags tillhandahållande av information till revisorer åstadkomma en stor påverkan på revisorns bedömning om diverse riskbedömningar. Det granskade bolagets information säkerställs av den externa revisorn innan informationen förmedlas från företagets ekonomer till beslutsfattarna i verksamheten. Dock kan ekonomerna i det granskade företaget skicka information till beslutsdagarna i verksamheten utan att informationen säkerställs av den externa revisorn. Följden blir att ekonomerna i verksamheten själv kan välja hur möjligheten av information ska distribueras, vilket leder till att den externa revisorns granskning samt bedömning kan försvåras eftersom information kan undanhållas. Dock finns det regleringar kring och standarder för revisorns arbete som innebär att klienten i princip är tvungen att tillhandahålla viss information till revisorn för att inte denne ska behöva skriva en oren revisionsberättelse. (Öhman, 2006)

Revisorn gör också ”going-concern” bedömningar för det granskade företaget, vilket handlar om deras klienters fortlevnadsmöjligheter. Enligt fortlevnadsprincipen i ISA

570 ska en verksamhet ses fortsätta under överskådlig framtid (IAASB, 2009). Revisorns uppgift vid bedömningar av klientens fortlevnad är att utvärdera och utlåta (Rosman, 2011). Enligt ISA 315 ska revisorn kunna göra en bedömning om klientens fortlevnad måste revisorn utföra en granskning av klientens verksamhet, för att få en översiktlig förståelse av företaget och göra en riskbedömning av verksamheten (IAASB, 2009). En varning angående verksamhetens fortlevnad utdelas om revisorn finner att klientens företag inte kan fortsätta verka i framtiden utifrån samma förhållande som vid granskningen.

Revisorer har olika sätt att gå till väga vid bedömningen av klientens risker och osäkerheter. Vilka granskningsåtgärder som används bestäms av revisorn (Carrington, 2010). Det finns olika faktorer som kan påverka revisorernas bedömningar. Utifrån vår uppsats och modell delas faktorerna in i tre huvudgrupper: Organisatoriska/Byrå, Revisor/Individ, och Klient. Utifrån de organisatoriska faktorerna uppfattar vi att revisorns riskbedömning påverkas av vilken byrå som utför granskningen. Enligt Anandarajan och Kleinman (2000) påverkas revisorns fortsatta drift bedömning beroende på revisionsbyråns storlek. Anandarajan och Kleinman utför en kvantitativ studie där författarna tittar på 75 klientrapporter från sex stora revisionsbyråer i USA. Anandarajan och Kleinman (2000) finner att de större revisionsbyråerna överväger fler variabler än vad de mindre revisions gör vid bedömningen av klientens fortsatta drift. Kaplan och Williams (2012) studie undersöker förhållandet mellan revisionsbyråns storlek och revisorns fortsatta drift rapportering. Studien använder sig av en kvantitativ forskningsmetod där de samlar in data mellan 1989 – 2010 för att sedan statistisk kunna påvisa ett samband mellan revisionsbyråns storlek och revisorns fortsatta drift rapportering. Wright (1983) är en annan studie som undersökt sambandet mellan revisionsbyråns storlek och hur det har påverkat revisorns upplysningar. Wright (1983) kunde liksom Kaplan Och Williams upptäcka att storleken på revisionsbyråerna har en påverkan på revisorns riskbedömningar.

De individuella faktorerna i granskningen utgörs av den enskilde revisorn och dennes egenskaper vilket vi tror påverkar revisorns riskbedömning av klienten. Lin, Fraser och Hatherly (2003) har forskat fram olika mått för att kunna mäta revisorns prestationer. Måtten som författarna använder i studien är Konsensus (hur sammanlänkade olika

revisorers bedömningar är inom samma byrå), konsistens (antalet revisionstimmar och påverkan på kvaliteten) och självkännedom är individuella faktorer som Lin et al. (2003) har undersökt. Studien utfördes via en kvantitativ undersökning på 39 brittiska revisorer (9 chef, 13 senior, 8 junior). Lin et al. (2003) finner en skillnad mellan seniora och juniora revisorer i konsistensen där mer erfarna revisorer var mer omdömesgilla än de mindre erfarna revisorer. Dessutom upptäcker Lin et al. (2003) ingen skillnad mellan revisorer från Big 4-revisorer och revisorer från mindre byråer när det gäller konsensusfaktorn. I början av vår studie har vi haft en uppfattning att olika demografiska skillnader påverkar hur revisorer bedömer risker och osäkerheter. Harrison, Lau, & Rutström (2007) undersöker riskbenägenheten hos människor i Danmark. Studien utförs genom kvantitativ ansats med 253 respondenter för att finna olika demografiska skillnader. Byrnes, Miller & Schafer (1999) har utfört en liknande studie, men genom att samla in 150 studier olika studier som Harrison et al. (2007). Byrnes et al. (1999) kan upptäcka ett samband mellan kön och riskbenägenhet, medan Harrison et al. (2007) finner ett samband mellan erfarenhet och riskbenägenhet.

Den tredje och sista faktorn i vår modell är klientrelaterade faktorer, dessa påverkar hela granskningen på grund av klienternas förutsättningar. Reynolds och Francis (2001) genomför sin studie genom studie på big 4 byråerna i USA och undersöker om det finns ett samband mellan klientens storlek och hur de granskar klientens fortsatta drift. Reynolds och Francis (2001) studie visar att storleken på klientens verksamhet påverkar hur revisorer utför granskningen på klienten samt att revisorer är mer försiktiga i sin granskning när klienten är en större verksamhet. Hunt och Lulseged (2007) utför en liknande studie som undersöker hur revisorer i mindre revisionsbyråer utför riskbedömningar på sina klienter samt om klienten har en påverkan på revisorn. Genom en kvantitativ studie kan Hunt och Lulseged (2007) statistisk påvisa att revisorers riskbedömningar i mindre byråer inte påverkas klientens verksamhet. Fernando, Abdel-Meguid och Elder (2010) undersöker huruvida revisionsbyrån påverkar klientens kostnad för eget kapital. Genom en kvantitativ studie finner de istället finner att mindre klienter har en sämre informations hantering än större klienter. Detta kan leda till att revisorns granskning av klienten påverkas genom att det blir svårare för revisorn att göra en riskbedömning av klienten.

I vår studie undersöker vi också hur strukturen påverkar revisorns individuella bedömning. Enligt Wu (2011) finner författaren utifrån en fall studie med 83 respondenter att det finns två tillvägagångssätt revisionsteamerna använder sig av under granskningen ”nedbruten” och ”icke nedbruten”. Skillnaden är att i den nedbrutna strukturen konsoliderar revisorsassistenterna med revisorn innan och efter en transaktion har reviderats. Medan i den icke nedbrutna strukturen ger revisorn sina synpunkter till revisorsassistenten efter att han eller hon har reviderat en transaktion. Båda strukturerna är acceptabla dock är den nedbrutna strukturen oftast mer korrekt än den icke nedbrutna på grund av att förberedarna i teamet får rådgivning från revisorn mycket tidigare än den icke nedbrutna strukturen. Detta leder till att fel kan upptäckas mycket tidigare som sedan leder till att bedömningen av klienten blir mer noggrann. (Wu, 2011)

Tidigare studier har visat att revisorer går tillväga på olika sätt och påverkas av olika saker i sin granskning (Fukukawa & Mock, 2010). Dock visar Öhmans (2006) studie ett motsatt resultat där svenska revisorer tenderar att gå till väga på liknande sätt. Det är svårt och komplext att granska risker och osäkerheter. Tidigare studier visar delvis att det finns flera faktorer som påverkar denna bedömning och kommer delvis fram till olika resultat. Denna studie avser därför att bidra till bättre förståelse kring hur revisorer resonerar kring och går tillväga för att granska sina klienters bedömningar om risker och osäkerheter.

1.3 Frågeställning

Hur organisatoriska, individuella, och klient faktorer påverkar revisorns granskning och bedömning av klientens risker och osäkerheter?

1.4 Syfte

Syftet med denna rapport är att beskriva samt analysera hur revisorer granskar och bedömer sina klienters risker och osäkerheter.

1.5 Disposition

Kapitel 1: Inledning

I det första kapitlet redogör vi bakgrunden till det ämne vi har valt att undersöka. Efter det presenterar vi problemdiskussionen som leder fram till problemformuleringen och syftet med uppsatsen.

Kapitel 2: Vetenskaplig metod

I detta kapitel redogör vi det metodologiska angreppssättet och den metodologiska ansatsen samt presenterar vi det teoretiska ramverk som framläggs i kapitel tre.

Kapitel 3: Teori

I detta kapitel presenteras de teorier och den tidigare forskning som har legat till grund för de faktorer som kommer att undersökas i studien. Vidare presenteras studiens föreställningar i samband med teorier och forskning.

Kapitel 4: Empiri

I detta kapitel redogör vi för de metodval som vår empiriska undersökning bygger på samt vårt urval och tillvägagångssätt vid genomförandet av undersökningarna.

Kapitel 5: Empiri och analys

I detta kapitel redogörs det empiriska material som samlats in genom våra kvalitativa intervjuer. Materialet från den empiriska undersökningen ställs därefter emot våra uppsatta föreställningar och analyseras.

Kapitel 6: Slutsats och diskussion

I det avslutande kapitlet presenteras undersökningens slutsatser. En återknytning till kapitel ett och tre görs för att förklara de resultat som studien har lett fram till. Slutligen presenteras förslag till vidare forskning.

2 Vetenskaplig metod

I detta kapitel presenteras studiens vetenskapssyn, ansats samt metodologiskt angreppssätt. Vidare förklaras bakgrunden för hur den teoretiska referensram som presenteras i kapitel 3 har tagits fram.

2.1 Vetenskapligt synsätt

Utifrån vårt valda ämne angående om hur revisorer granskar sina klienters bedömningar om risker och osäkerheter, utgår vi i denna studie från en positivistisk vetenskapligt synsätt. Enligt Deegan och Unerman (2011) börjar positivistisk vetenskapligt synsätt genom antagande av författarna. Vår uppfattning är att organisatoriska, individuella och klient faktorer påverkar revisorns riskbedömning. Via intervjuer ur positivistiskt perspektiv kan vi undersöka och försöka förutse om revisorns riskbedömningar påverkas av organisatoriska, individuella och klient faktorer. Sedan kommer vi analysera resultatet från våra intervjuer för att testa vår frågeställning, vilket kommer leda till att vi kan förutse om våra faktorer har någon påverkan på revisorns riskbedömning samt att vi kan jämföra vårt resultat med tidigare studier. Utfallet av studien kommer att förutsäga den prövade teorin genom en generalisering av teorin. (Deegan & Unerman, 2011)

Syftet med vår studie är att beskriva samt analysera hur revisorer granskar sina klienters bedömningar om risker och osäkerheter. Med det positivistiska synsättet får man möjligheten att använda sig av existerande teorier och föregående studier för att samla in data samt för att med denna testa föreställningar (Saunders, Lewis, & Thornhill, 2007). I grund och botten är den positivistiska vetenskapsteorin kopplat till kvantitativ forskningsmetodik. Dock enligt Saunders et al. (2007) är det möjligt att använda sig av den positivistiska vetenskapsteorin genom att använda sig av kvalitativa studier.

2.2 Forskningsstrategi

Det finns tre olika forskningsstrategier att utgå från: Deduktion, induktion och abduktion, vår uppsats anammar den deduktiva forskningsstrategin. Den deduktiva forskningsstrategin innefattar utvecklingen av en teori som är föremål för en noggrann

undersökning (Saunders et al., 2007). Utifrån vår uppsats utveckla vi olika föreställningar för att undersöka hur revisorer granskar sina klienters risker och osäkerheter. Den deduktiva metoden baserar sig på att en teori byggs upp, utifrån vårt fall har vi att olika faktorer påverkar revisorns riskbedömningar. Därefter samlar vi in information för att bekräfta vår teori. Hade vi valt den induktiva metoden hade vi först samlat in data för att sedan skapa vår teori, dock är detta den motsatta forskningsstrategin till den vi har valt. Den deduktiva forskningsstrategin ger oss möjligheten att generalisera verkligheten på platsen där den empiriska metoden utförs. Dessutom ska forskare som tillämpar deduktion vara oberoende under undersökningen och inte påverka resultatet. En avgörande faktor för vilken forskningsstrategi vi har är vetenskapssynsättet, och enligt Saunders et al. (2007) finns det en tydlig koppling mellan positivistisk synvinkel och deduktion. Som vi tidigare nämnt så är fördelen med deduktiv forskningsstrategi och positivistisk synsätt att vi får skapa vår teori, för att sedan möjligtvis kunna bekräfta denna teori via empirisk data. (Deegan and Unerman, 2011)

2.3 Forskningsmetod

Det finns två möjliga forskningsmetoder som är tillämpningsbara: kvantitativ och kvalitativ. Den kvantitativa metoden lägger stor fokus på att analysera siffror och brukar förknippas med forskningsmetoder som surveyundersökningar, experiment samt observationer (Saunders et al., 2007). Den kvalitativa forskningsmetoden associeras först och främst med forskningsmetoder som intervjuer men också med dokument och observationer (Denscombe, 2011). Forskningsmetoden ska enligt Saunders et al. (2007) innefatta en koppling till forskningsstrategin och det vetenskapliga synsättet. Vidare förklaras sambandet mellan den deduktiva strategin och kvantitativa forskningsmetoden. Däremot påpekar Saunders et al. (2007) att det är möjligt att använda en kvalitativ forskningsmetod med den deduktiva forskningsstrategin. Vår uppsats kommer att bygga förtursättningar som vi sedan kommer att undersöka via intervjuer med revisorer (Saunders et al., 2007). Anledningen till valet av vår forskningsmetod är att för att vi vill erhålla en djupare kunskap från våra respondenter, samt för att se om de kan via våra frågor bekräfta vår teori angående om revisorers riskbedömningar. Vi tycker att en kvantitativ forskningsmetod leder till att vi inte kan

samla in lika djup data som en kvalitativ forskningsmetod, det leder till att det blir svårare för oss att skapa en djupare förståelse av revisorn hur denne tänker.

2.4 Teorival

Teorier kring redovisningen finns det många av, huvudsakligen delas forskarna enligt Deegan och Unerman (2011) in i två delar: de som vill ha hårdare reglering och de som vill ha mindre reglering. I vår uppsats finns det tre teorier vilket vi kommer att utgå från: (1) positiv redovisnings teori, (2) institutionell teori, och (3) beteende teori. Positiv redovisnings teori är utformad för att förklara och förutse en företeelse, men den säger inte exakt vad som är svaret på fenomenet. Positiv redovisnings teori lägger stor fokus på relationen mellan olika individer som förser resurser till en organisation och hur redovisningen bistår dessa relationer. I vår studie tillför den positiva redovisnings teori med möjligheten att skapa en djupare förståelse av hur den individuella revisorn bedömer klientens risker. Den positiva redovisnings teorin tillför vår studie genom att vi kan jämföra likheter och skillnader i svaren från våra respondenter och möjligtvis upptäcka vilka individuella faktorer som påverkar revisorns riskbedömning . (Deegan & Unerman, 2011)

Institutionell teori förklarar hur varför organisationer inom samma bransch tenderar att använda liknade metoder och strategier. Enligt DiMaggio och Powells (1983) studie om institutionell teorin försöker organisationer i inledningskedet försöker att differentiera sig i sina metoder. Dock när organisationerna etablerar sig tenderar de att bli mer likartade i sina metoder och organisationsform. Med hjälp av den institutionella teorin kan vi undersöka huruvida om revisionen skiljer sig beroende på vilken byrå som utför uppdraget. (Deegan & Unerman, 2011)

Beteende teori upplyser om hur individer reagerar till olika redovisnings avslöjanden. Enligt Libby (1975) är målet med beteende teorin att framställa besluts beteende, samt analysera kvalitén och utföra tester som förklara anledningen till beteendet (Deegan & Unerman, 2011). Vi tror att beteende teorin tillför genom att vi kan analysera hur den individuella revisorn bedömer sina klienters risker. Olika klienter bör presentera annorlunda material till revisorn och vi tror att det kan led till att revisorns riskbedömning påverkas.

3 Teori

Detta kapitel presenteras de teorier och den tidigare forskning som berör studiens ämne samt förklaras de faktorer som studien undersöker. Slutligen avslutas kapitlet med att redovisa de föreställningar som ligger till grund för den empiriska undersökningen.

3.1 Revisorns uppgift

Revisorn ska med en professionellt skeptiskt inställning planera, granska, och bedöma för att med rimlig säkerhet säkerställa information (Carrington, 2010; FAR, 2006). Där uppdraget består i att skapa en legitimitet och komfort i den reviderade informationen och därmed minimera risken. Revisorn måste sedan erhålla revisionsbevis för att kunna uppnå en rimlig säkerhet om huruvida finansiella uttalanden som helhet inte har väsentliga felaktigheter. Denna rimliga säkerhet erhålls enligt ISA 200 genom inhämtning av tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis för att minska revisionsrisken (IAASB, 2009).

Det finns flera typer av revision, exempelvis extern revision och internrevision men det förekommer även statlig revision, kommunal revision, miljörevision och statlig taxeringsrevision (FAR, 2006). Dessa olika typer av revisioner kan sedan i vanligt språkbruk noteras vidare in i tre olika typer nämligen finansiell revision, regelfterlevnadsrevision och effektivitetsrevision (Carrington, 2010). Enligt Porter, Simon och Hatherly (2003) innefattar alla typer av revision en systematisk undersökning av bevis som genomförs med syfte att försäkra sig om huruvida finansiella framställningar eller handlingar av individer eller organisationer överensstämmer med de krav som är uppsatta.

Moberg (2006) berättar att en revision även innefattar att kommunicera ut resultatet av undersökningen till den vars revision gjordes till eller av. Det är flera som har ett intresse i att den finansiella informationen om ett företag har kontrollerats av en oberoende tredje part som revisorn. Intressenter, kreditgivare, leverantörer, utöver ägare och staten är exempel på dessa i aktiebolag. De har ett behov att den ekonomiska informationen granskas eftersom ägaren i aktiebolaget inte är personligt betalningsansvarig för bolagets förpliktelser. Sammanfattningsvis kan revisionens syfte

förklaras med att den ska bringa trovärdighet åt den ekonomiska information som ett bolag offentliggör.

Revisorns uppdrag styrs av ett stort antal lagar och bestämmelser. Genom dessa bygger revisionen ett förtroende mot omvärlden. Grundkraven är kompetens, oberoende och tystnadsplikt som i sin tur blir grunden för en god revisionssed. Detta innebär även att revisorn ska agera med stor integritet och professionellt omdöme. (FAR, 2006)

3.2 Revisionsprocessen

Enligt Carrington (2010) delas revisionsprocessen in i fyra olika delar: (1) Företagsledningens påståenden, (2) Revisorns bestyrkandeåtgärder, (3) Dokumentation, (4) Rapportering. Revisionsprocessen börjar med företagsledningens påståenden, dessa påståenden skall bestyrkas och dokumenteras av revisorn vilket sedan rapporteras i revisionsberättelsen. Dock kan revisionsprocessen illustreras i olika modeller, FARs exempel delar emellertid in revisionsprocessen i tre delar: (1) Planering, (2) Granskning och, (3) rapportering.

3.2.1 Planering

För att revisionen skall utföras noggrant och effektivt krävs det att revisorn skapar sig en god förståelse av det granskade bolaget. En viktig aspekt i förståelsen av klientens verksamhet är hur de genererar intäkter, revisorn skapar sig en uppfattning genom att analysera företagets produkter och tjänster. Å ena sidan måste revisorn också ha en förståelse över vilka kostnader företaget har och vilka poster som leder till stora utgifter. (Carrington, 2010)

Det är inte bara interna faktorer den externa revisorn ska skapa sig en kunskap av utan de ska också analysera externa faktorer och vilken påverkan de har på företaget. Vid en analys av omvärlden utför revisorn konjunkturbedömningar och jämför nyckeltal med verksamhetens konkurrenter. Den kunskap som revisorn samlar på sig kommer ligga till grund för bedömningen av risk- och väsentlighetsnivå. (Carrington, 2010)

När revisorn ska fastställa risk- och väsentlighetsnivån vid planeringsfasen måste revisorn ta ställning till vilken nivå på revisionsrisken han/hon är beredd att ta. Det som bestämmer vilken risk revisorn är beredd att ta baseras på hans eller hennes

bedömningar av hur ett väsentligt fel i årsredovisningen kommer att noteras av användarna. Revisionsrisken påverkas av väsentlighetsrisken, väsentlighetsrisken i detta sammanhang avser hur stor risken är att den inhämtade revisionsbevisen är felaktig. Ju högre väsentlighetsrisken är och ju mindre toleransnivån är hos användaren desto större blir revisionsrisken. (Carrington, 2010)

Enligt FAR är bedömningen av risk och väsentlighet ett av dem viktigaste termerna inom revision. Beroende på hur utfallet av risk och väsentlighets bedömningar blir, det leder till vilka delar som det ska läggas mer tyng i revisionen. (FAR, 2006)

3.2.2 Granskning

Granskningsmetoder är det angreppssätt som revisorn använder för att genomföra sin granskning. Dessa metoder utförs genom granskningsåtgärder och revisorn har två metoder att välja mellan: granskning av interna kontroller och substansgranskning. Granskning av kontroller inriktar sig på att granska företagets interna kontroll medan substansgranskning innebär att revisorn inte förlitar sig på företagets internkontroll, och istället granskar validiteten, noggrannheten och fullständigheten gällande bland annat balansräknings- och räkenskapsposter samt transaktioner. Revisorn använder den metod som lämpar sig bäst vid den aktuella revisionen. Val av granskningsmetod grundar sig i huruvida företagets interna kontroller är tillräckligt tillförlitliga för att revisorn ska kunna basera sin granskning på att testa dem, samt vilken av metoderna som är den mest kostnadseffektiva (Carrington, 2010). Därför löper klienter med hög kvalitet på sin interna kontroll mindre risk för att enskilda poster är felaktiga (Porter et al., 2003).

Beroende på vilken granskningsåtgärd som utförs kan substansgranskning konceptuellt delas in i två olika typer nämligen, analytisk granskning eller detaljgranskning. Enligt Carrington (2010) är den analytiska granskningen en form av granskningsåtgärd för att studera olika samband mellan data av både finansiell och icke-finansiell karaktär. Revisorn kan genom denna metod frambringa revisionsbevis genom att lyfta fram samband som annars inte är uppenbara, tydliggöra riskområden samt öka förståelsen för verksamheten och vidare utvärdera andra granskningsresultat.

Vid detaljgranskning menar Carrington (2010) att revisorn emellertid går in och gör en ”direkt” granskning av siffror. Vilket betyder att revisorn söker verifiering av

transaktioner och saldon mot underlag av olika slag eller genom direkt observation. Detaljgranskningen kan i vidare led delas upp i två typer som består av testning av olika transaktioner som ger upphov till saldon i huvudbok och företagets årsredovisning samt test av dessa saldon. Vid test av transaktioner är utgångspunkten att verifiera om alla transaktioner registrerats och att dessa registreras på ett korrekt vis. Om dessa stämmer kan revisorn med större säkerhet lita på att även den utgående balansen med rimlig grad är korrekt.

3.2.3 Rapportering

Syftet med revisorns granskning beskrivs enligt Carrington (2010) samt FAR (2006) att målet med granskningen är att revisorn i slutet av revisionen ska göra uttalande i revisionsberättelsen om årsredovisning, bokföring samt förvaltning. Betydelsen av revisionsberättelsens framgång tydligt om man betänker att den i de flesta fallen är den enda kontakt som en investerare, långgivare eller annan intressent egentligen har med revisorn och revisionen. Revisionsberättelsen är således inte en enkel sammanfattning av vad revisorn granskat och kommit fram till. Revisionsberättelsen är däremot standardiserad som underlättar för intressenterna att förstå. Den är till och med föremål för inte bara en utan flera standarder i ISA nämligen, ISA 700, 705 och 706 (Carrington, 2010).

3.3 Struktur vs. Omdöme

Revisorer försöker skapa sig mer komfort och öka legitimitet i arbetet genom att bli mer strukturerade (Pentland, 1993). Enligt Öhman et al. (2006) har dock revisorers strävan åt mera struktur inneburit att revisorers professionella omdömen har minskat på grund av de strikta riktlinjerna från ISA. Med det menas det att dagens revisorer följer mallar för att utföra sina bedömningar, istället för att förlita sig mer på sin individuella kunskap. Risken för att den individuella bedömningen och flexibiliteten uteblir är hög om dagens revision tillämpar mer struktur (Knechel, 2007). Även om en revisor tillämpar mer av sin individuella bedömning finns det också risk att den individuella bedömningen försämras. Genom att den individuella revisorn exponeras för liknande information kan denne lägga stor energi för något som dyker upp ofta istället för att bedöma dess trolighet (Joe, 2003). Den större tillämpningen av struktur har blivit en följd av den ökade regleringen från IAASB (FRC, 2006). Dessutom har det varnats för att dagens revision innehåller för mycket formulärfyllande (IFAC, 2008). Det

besvärliga är att hitta den perfekta balansen mellan struktur och det professionella omdömet (Power, 2003).

3.3.1 Professionellt omdöme och strukturens påverkan

Det professionella omdömet handlar om den individuella revisorns bedömningar. De omdömen som revisorn utför grundas på att han eller hon beaktar olika aspekter (Öhman et al., 2006). Det professionella omdömet påverkas av strukturen genom att den begränsar omfattningen av revisorns omdömen. Revisorn vägleds istället till vilka bedömningar som han eller hon ska utföra och när de ska ske (Turley & Cooper, 1991: Kosmala MacLulich, 2001).

Enligt Myers (1997) finns det fördelar med att minska tillämpningen av struktur och öka det professionella omdömet. Myers (1997) påpekar att revisorer som jobbar i byråer där mindre struktur tillämpas kommer förmodligen utveckla en djupare tankeprocess. Det leder till att dessa revisorer använder sin individuella bedömning för att förbättra revisionsprogram och skapar sin egen struktur. Med det minskar de också riskerna att missa relevant information till skillnad från strukturerade revisorer. Medan revisorer som följer förbestämda revisionsprogram, checklistor, analytiska modeller, tenderar att utelämna det professionella omdömet ju mer struktur de följer (Myers, 1997). Egna reflektioner något som är viktigt för att revisorn ska utveckla sitt professionella omdöme genom att skapa sig egna inblickar och kunskaper (Schön, 1996).

Även om revisorer skapar egna inblickar och kunskaper finns det risk att de blir allt för strukturerade och fokuserar att granska det som är bekant (Smith, Fiedler, Brown, & Kestel, 2001). Enligt Sullivan (1984) kan det leda till att revisorns omdömen uteblir och när de istället lägger kraft på att bekräfta olika processer i strukturen. Revisorerna bör fokusera på förutsättningar som är relevant för kunden och utifrån deras verksamhet (Sullivan, 1984).

3.3.2 Struktur och dess påverkan på revisionen

Studier angående strukturens påverkan på revision har gjorts av många forskare. Cushing och Loebbecke (1986) studerar hur strukturerad revisions process har en påverkan på revisorer. Schroder, Reinstein, och Schwartz (1996) undersöker huruvida

strukturen påverkar revisorer bedömningar. Wu (2010) finner att en mer strukturerad granskning ökar kvalitén på revisionen samt att den blir mer noggrann.

Cushing och Loebbecke (1986) beskriver strukturerad granskningsmetodik som ett systematisk tillvägagångsätt till revision som präglas av procedurer, beslut, och dokumentation. Strukturen används som ett verktyg för att bistå revisorn i revisionen genom att vara ett helhetsäckande instrument som omfattar hela revisionsprocessen. (Cushing & Loebbecke, 1986)

Enligt Cushing och Loebbecke (1986) delas metodiken in i fyra delar: strukturerad, semistrukturerade, delvis strukturerade, ostrukturerade. De mer strukturerade revisionsbyråerna använder sig av systematiserade riktlinjer och checklistor i form av förtryckta blanketter, för att vägleda revisorerna genom revisionsprocessen. Riktlinjerna innehåller vägledning om vilka åtgärder som ska utföras för att revisorn ska kunna skapa sig en övergripande förståelse om klientens verksamhet. De revisionsbyråer som utför en mindre strukturerad revision har inte något system på hur revisionsprocessen ska utföras och i vilken ordning. Deras riktlinjer upplyser via checklistor om vilka delar av revisionen som anses vara viktiga. (Cushing & Loebbecke, 1986)

Enligt Wu (2010) kan planeringsfasen delas in i två delar: nedbruten, icke nedbruten. Skillnaden mellan de två metoderna är att den nedbrutna metoden innehåller fler steg. När revisorns assistenter samlat in revisionsbevis om en viss sorts transaktion, konto eller annat påstående, konsoliderar de med revisorn för att sedan kunna revidera informationen. Dock i den icke nedbrutna metoden konsoliderar assistenten och revisorn först efter att revideringen har utförts. Den nedbrutna metoden föredras av Wu (2010) eftersom det är lättare att upptäcka felaktigheter, samt att det minskar stressen hos assistenterna vilket leder till en mer noggrann revision med den nedbrutna metoden. (Wu, 2010)

Fördelen med strukturerad granskningsmetodik är att byråer som tillämpar mer struktur kan använda sin granskningsmetodik som ett marknadsföringsverktyg. Där byråerna kan differentiera sig från varandra, genom att utnyttja sin granskningsmetodik för att sätta priset för byråns tjänster. Myers studie (1997) visar en ytterligare fördel med struktur

där byråer förväntar sig att en strukturerad tillvägagångsätt ska leda till en mer effektiv granskning. Dessutom kan struktur underlätta kvalitetskontrollen av revisionsarbetet, genom att samma strategi följs upp i de utförda revisionsuppdragen (Cushing & Loebbecke, 1986). Efterfrågan på legitimitet och kvalitet ökar ständigt vilket också leder till att fler byråer tillämpar mer struktur (Power, 2003). Enligt Mullarkey (1984) och Fisher (1996) leder den strukturerade granskningsmetoden till att kostnaderna för revisionen inte skenar iväg och blir alldeles för stora.

Nackdelen med strukturerad granskningsmetodik är att byråer med hög tillämpning av struktur anses bli mindre flexibla. Strukturerad granskningsmetodik kan få en del revisorer att känna sig mindre effektiv i granskningen, genom användningen av revisionsprogram och checklistor kan revisorer bli mer mekaniska i sitt sätt att jobba. Vilket kan leda till att revisorer misslyckas med att granska och bedöma viktig information (Cushing & Loebbecke, 1986). Den ökade strukturen har tillkommit till vis del på grund av ISAs riktlinjer och till följd av det har revisorns bedömningar minskat (Öhman, 2006). Enligt Turley och Cooper (1991) samt Kosmala MacLulich (2001) begränsar strukturen inte bara den individuella revisorns bedömningar, utan den minskar också deras förmåga att ytterligare utveckla deras omdömen utöver än vad strukturen begär.

3.4 Revisorns riskbedömningar

I revisionsprocessen får revisorerna i planeringsfasen en anvisning på vad som ska granskas och bedömas (Carrington, 2010; FAR, 2006). Revisorn utför en bedömning av väsentligheten, revisionsrisken och den fortsatta driften för kundens verksamhet. Det sker genom att revisorn identifierar och utvärderar den interna kontrollen, balansposter och transaktioner. (Carrington, 2010; FAR, 2006; Burrowes & Persson, 2006)

3.4.1 Väsentlighet

Väsentlighet som tidigare nämnt berör huruvida påstående i årsredovisningen stämmer överens med verksamhetens reviderade poster (Carrington, 2010). Enligt FARs revisionsstandard 320 tredje punkten beskrivs väsentlighet enligt följande:

”Information är väsentlig om ett utelämnande eller en felaktighet kan påverka de beslut som användaren fattar på basis av informationen i de finansiella rapporterna. Grunden beror på postens eller felets storlek och på omständigheterna kring utelämnandet eller felet[...]”. (FAR, 2006, s.37)

Revisorns bedömning av vad som är väsentlig kan vara allting från en specifik händelse, till resultat som avviker från det värde resultatet borde ha enligt den angivna redovisningsprincipen. Bedömningen av väsentligheten kan både vara kvalitativ och kvantitativ, ett kvalitativt exempel är ledningens rätt till icke-monetära ersättningar vilket har en påverkan på företagets resultat. Däremot ett kvantitativt exempel är vilket belopp som anses vara väsentlig för en specifik post i balansomslutningen. (Carrington, 2010)

Revisorn kan inte finna alla fel och avvikelser eftersom det tar för lång tid och processen blir kostsam, till följd av det sätter den externa revisorn en acceptabel väsentlighetsnivå (Carrington, 2010). Som tidigare nämnt sätts väsentlighetsnivån under planeringsfasen, och nivån varierar mellan olika klientens vilket beror på klienternas förutsättningar. Vilken sorts information som kommer att anses vara väsentlig avgör alltid av revisorns egen bedömning. (FAR, 2006)

Eftersom revisorn inte kan hitta alla fel är det nödvändigt att han/hon sätter en väsentlighetsnivå på det totala antalet fel som får innehålla i årsredovisningen. Revisorn måste också bestämma antalet acceptabla fel för varje konto. Anledningen till denna fördelning på väsentlighetsnivån är på grund av risken att nivån på väsentligheten blir alldeles för hög och lika stor som antalet acceptabla fel. Dessutom ökar risken för att revisorn ska acceptera en felaktig revision eftersom klientens finansiella rapport kan innehålla felaktigheter, dock utan att överskrida väsentlighetsnivån men felet kan överträda antalet acceptabla fel. (Carrington, 2010)

Enligt ISA 315 ska revisorn identifiera och bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter genom att kontrollera att påstående om särskilda transaktioner, kontobalanser och upplysningar stämmer med bokslutet. När risken har upptäckts ska det utföras en bedömning av risken och jämföras med kundens påståenden i årsredovisningen.

Bedömningarna av kundens risker och interna kontroll baseras på de insamlade revisionsbevisen. Dock är det revisorns uppdrag att bedöma om det upptäckta riskerna kan relateras till ett specifikt konto, transaktioner, upplysningar och påståenden. (IAASB, 2009)

3.4.2 Revisionsrisk

Revisionsrisken benämns som den risk revisorn tar sig an att göra ett felaktigt uttalande i revisionsberättelsen (FAR, 2006). Revisionsrisk delas vanligtvis in i tre olika delar: (1) Inneboende risk, (2) Kontrollrisk och, (3) Upptäcktsrisk (Carrington, 2010). Enligt FAR (2006) är revisionsrisken en funktion av de tre ovan nämnda risktyperna och beskriver den enligt formeln: $\text{Revisionsrisk} = \text{Inneboende risk} * \text{Kontrollrisk} * \text{Upptäcktsrisk}$. De följande styckena kommer att upplysa om de tre risktyperna inom revisionsrisk.

Inneboende risk: är risken för att det uppkommer ett fel i företagets redovisning (FAR, 2006; Carrington, 2010). Begreppet avses att det är risken att klientens uttalanden i årsredovisningen inte stämmer utförda transaktioner och redovisade konton i bokföringen (Carrington, 2010).

Kontroll risk: är risken för att fel inte uppmärksammas av företagets interna kontroll (FAR, 2006). Den interna kontrollen ser till att konteringar av olika transaktioner sker på rätt sätt, utformningen av den interna kontrollen har en stor påverkan på kontrollrisken. En robust intern kontroll kommer att sänka kontrollrisken men en sämre intern kontroll ökar kontrollrisken. (FAR, 2006)

Upptäcktsrisk: är risken att revisorns granskning inte upptäcker felaktiga uppgifter i både konton och transaktioner. Med andra ord är upptäcktsrisken den risken för att revisorn inte hittar några felaktigheter som är inneboende i redovisningen och inte upptäckts av den interna kontrollen. (Carrington, 2010).

Enligt ISA 315 baseras revisorns riskbedömningar på den samlade informationen från granskningsprocessen. Dessutom kontrollerar revisorn huruvida informationen är applicerad i verksamheten och använder revisionsbevisen som stöd och underlag för både väsentlighets och riskbedömningen. (IAASB, 2009)

3.4.3 Fortsatt drift

Fortsatt drift (going-concern) är en bedömning som görs av revisorn angående om klientens fortlevnads möjligheter. Utgångspunkten i principen är att det granskade företaget kommer att fortsätta verka enligt årsredovisningslagen 2:a kapitlet 4§ första punkten. Revisorn ska bedöma om kundens verksamhet ska fortsätta tolv månader efter bokslutsdagen, bedömningen sker under planerings och granskningsfasen om kunden har tillämpat fortsatt drift principen. Skulle det finnas någon tvekan och revisorn inte tror att fortsatt drift principen tillämpas har han eller hon skyldighet att upplysa det i revisionsberättelsen (FAR, 2006; Lennox, 1999). Andra forskare har kommit fram till att revisorer är konsistenta med att inte utfärda en första fortsatt drift varning. Eftersom det kan leda till rättstvister med kunden samtidigt som de förlorar en kund (Lys & Watts, 1994; Citron & taffler, 1992)

Enligt ISA 570 bedömer revisorn kundens fortsatta drift utifrån storleken, komplexiteten, och förutsättningarna på kundens verksamhet. Enligt punkt A2 i ISA 570 finns det flertal exemplar på vilka förutsättningar som kan hota fortsatt drift. Skulle kunden förlora en större marknad, nyckelkund, licens eller leverantörer skulle detta hota kundens fortsatta drift. Andra situationer som kan hota kundens fortsatta drift är negativa nyckeltal, oförmåga att betala borgenärer på förfallodatum, oförmåga att uppfylla villkoren i låneavtal m.m. (IAASB, 2009)

3.5 Faktorer/Föreställningar

Våra föreställningar behandlar hur revisionsprocessen, revisorns bedömningar och struktur påverkas av organisatoriska (byrå), individuella, och klientrelaterade faktorer, dessa faktorer utgör vår modell. För varje faktor i modellen skapar vi två föreställningar, det totala antalet föreställningar för vår uppsats är sex stycken vilket vi upplyser i texten nedanför.

3.5.1 Organisation/Byrå

Enligt Louis (2005) finns det skillnader mellan revisionsbyråer beroende på storleken på organisationen. Louis (2005) anser att de mindre byråer ger bättre assistans till sina klienter vid fusioner. Studien från Anandarajan och Kleinman (2000) undersöker om det finns några skillnader på hur stora revisions byråer utför bedömningen av klientens fortsatta drift, jämfört mot hur de utförs hos en mindre revisions byrå. Anandarajan och

Kleinman finner att större revisions byråer överväger fler variabler än vad de mindre revisions gör vid bedömningen av klientens fortsatta drift. Det kan tolkas som att de större revisionsbyråerna är mer noggranna i sin bedömning än vad de mindre byråerna är. Enligt Wright (1983) angående om hur revisionsbyråns storlek påverkar revisorns upplysningar, det visade sig att revisorer från mindre revisions byråer var mindre konservativa i sin granskning jämfört med revisorer från stora revisions byråer. Enligt Wright (1983) kan de mindre revisionsbyråernas smärre konservativa inställning ha sin grund i att de mindre revisionsbyråerna påverkas mer ekonomiskt att förlora en kund i jämförelse med de stora revisionsbyråerna. Dock enligt Kaplan och Williams (2012) finns det indikationer som tyder att större revisions byråer blir mer konservativa i bedömningen av fortsatt drift. Dessutom blir allt fler mindre revisions byråer mer benägna att utfärda en fortsatt drift varning. Revisionsbyråer vägleder sina revisorer på olika sätt hur de ska granska sina klienter. Vissa byråer tillämpar en mer strukturerad process om vilka delar som ska granskas och i vilken ordning det ska göras i form av förtryckta mallar (Cushin & Loebbecke, 1986). Andra byråer är mindre strukturerade och vägleder sina revisorer om vilka delar som är viktiga att granska (Cushin & Loebbecke, 1986). Tidigare studier har visat att olika studier har visat byråer tillämpar olika nivåer av struktur. Kinney (1986) påpekade att Deloitte & Touche och KPMG var strukturerade, PriceWaterhouse och Cooper & Lybrand var icke strukturerade. Arthur Andersen och Ernst & Young ansågs vara semi strukturerade revisionsbyråer (Kinney, 1986). Enligt Turley & Cooper (1991) och Kosmala MacLulich (2001) kan den individuella bedömningen utebli, eftersom struktur begränsar revisorns bedömning genom att de vägleds till sina bedömningar. Enligt Myers (1997) kan revisorer inom byråer som tillämpar mer individuell bedömning och mindre struktur utveckla en djupare tanke process. Detta kan också leda till att revisorn fångar upp mer samt minska risken att missa väsentlig information (Kosmala MacLulich, 2001). Struktur mot omdöme dilemmat pekar på hur mycket revisions branschen ska vara strukturerad och hur mycket plats ska det finnas för individuella omdömen (Power, 2003).

Föreställning 1: Revisionsbyråer utför granskningen av klientens verksamhet. Vår föreställning är att olika organisatoriska faktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Föreställning 2: Struktur kan ses som ett bistående verktyg till granskningen av klienten. Vår förställning är att olika nivåer av struktur tillämpas utav revisionsbyråer på grund av organisatoriska faktorer vilket påverkar revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

3.5.2 Revisor/Individ

Revisorn utför bedömningar om klientens verksamhet i tre delar: väsentlighets-, fortsatt drift- och riskbedömningar (Carrington, 2010). Enligt Linn et al. (2003) visade sig att äldre revisorer var mer omdömesgilla än de yngre revisorerna i Storbritannien. Genom att de seniora revisorerna i enstaka fall var mer konsekvent i sitt omdöme, samt att de anses mer professionella och erfarna i sina bedömningar. Harrison, Lau & Rutström (2007) upptäcker att äldre revisorer i Danmark med högre utbildning är mer riskbenägna än de med mindre erfarenhet. Dock upptäcker de inte något samband mellan kön och riskbenägenhet (Harrison, Lau, & Rutström, 2007). Enligt Bynes, Miller, och Schafer (1999) är kvinnor är mindre riskbenägna än män, dessutom upptäckte de också att åldern har en påverkan på hur stora risker revisorerna tar. Iskandar et al. (2011) har gjort studier på hur individuella faktorer som påverkar revisionen. Iskandar et al. (2011) upptäckte att revisorer med en hög själveffekt (personlighetsfaktor; individens förmåga att utföra handlingar) har högre ansträngningsnivåer vilket leder till ett ökat revisions prestation. Enligt Öhman (2006) har de strikta riktlinjerna från ISA inneburit mer struktur och mindre bedömningar och strävan till en mer strukturerad revision förklaras med att byråer försöker vara anses legitima. Enligt Pentland (1993) försöker revisorer skapa sig en större komfort inom yrket vilket även en av anledningarna till att fler försöker skapa struktur inom revision (Öhman, 2006; Power, 2003; Pentland, 1993). Dock kan strukturen ha en negativ effekt på den individuella bedömningen, eftersom revisor vägleds till vilka bedömningar denne ska utföra (Turley & Cooper, 1991; Kosmala MacLulich, 2001). Enligt Öhman (2006) grundas revisorn individuella omdömen på de olika aspekter denne beaktar. Tanken med revisorns individuella omdöme är att de ska fokusera sig på förutsättningar som är relevant för klienten (Sullivan, 1984)

Föreställning 3: Revisorns riskbedömningar är en viktig beståndsdel i revisionen och granskningen. Vår föreställning är att olika individuella faktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Föreställning 4: Struktur kan ses som ett bistående verktyg till revisorns granskning. Vår föreställning är att nivåer av struktur tillämpas av individuella faktorer vilket påverkar revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

3.5.3 Klient

Klienten och dess intressenter är beroende av revisorerna och att de ska säkerställa verksamhetens finansiella påståenden (Öhman et al., 2006). Klienterna förväntar sig att revisorn kommer att gå igenom allt inom deras verksamhet och utföra en bedömning om deras finansiella påståenden (Morrison, 2004). Enligt Reynolds och Francis (2001) är storleken på klientens verksamhet en faktor för hur revisorer granskar sina klienter. De upptäcker att revisorer är mer konservativa i sin granskning när klienten är en större verksamhet. Dessutom finner de att större klienter löper en större risk att motta en fortsatt drift rapportering, samt att större klienter ökar risken för rättstvister vilket kan påverka revisorns riskbedömning av klienten (Reynolds & Francis, 2001). Enligt Hunt och Lulseged (2007) påverkas revisorerna i mindre revisionsbyråer av att de ofta granskar mindre klienter vilket får ett inflytande i revisorns riskbedömning. Detta leder till att mindre revisionsbyråer utfärdar fler fortsatta drift varningar än de större byråerna, eftersom de granskar fler finansiellt ansträngda bolag. Johnstone (2001) upptäcker att tidigare relationer är en viktig faktor, eftersom revisionsbyråerna har bättre kunskaper om den tidigare klientens verksamhet och om deras ekonomiska förhållanden (Johnstone, 2001). Fernando, Abdel-Meguid och Elder (2010) finner att mindre klienter har en sämre informations hantering än större klienter. Detta kan påverka revisorns granskning av klienten, genom att en sämre upplysning av information kan leda till att det blir svårare för revisorn att göra en riskbedömning av klienten.

Föreställning 5: Revisorn utför diverse riskbedömningar på klientens verksamhet. Vår föreställning är att olika klientfaktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

4 Empirisk metod

I detta avsnitt behandlas uppsatsens litteratursökning, datainsamlingsmetod samt urval. Vidare presenteras intervjuformen och intervjuguiden.

4.1 Litteratursökning

Vid insamling av information till vår uppsats har vi arbetat och sökt genom olika elektroniska databaser som vi fått tillgång till via Högskolan Kristianstads bibliotek och deras hemsida. Vårt mål vid litteratursökningen har varit att främst använda oss av vetenskapliga artiklar från olika författare. Detta för att få en objektiv bild av området som utgångspunkt för att sedan utveckla vårt arbete och forskningen. En annan viktig anledning till detta är att vetenskapliga artiklar skapar en högre trovärdighet samt tillförlitlighet för vår teoretiska referensram. Vid val av vetenskapliga artiklar har vi tagit viss hänsyn till artiklarnas publiceringsdatum eftersom det är av stor vikt för arbetets aktualitet. Emellertid har vi samtidigt valt att även använda oss av äldre artiklar eftersom de enligt våra bedömningar varit relevanta för vår uppsats. Vid sökningar har vi använt oss av sökord för att få relevanta träffar såsom; auditing, audit practice, audit judgement, going concern, structure, big4. Dessa har sedan använts för att kombineras på olika sätt där även småtillägg förekommit. Begreppen har använts i en sökmotor som tillhandahållits av Högskolan Kristianstad websida där sökningar gjorts på utländska samt svenska databaser. Vidare har vi valt att hämta information från en utgåva av FAR, deras bok "Revision – en praktisk beskrivning". Boken kan anses som normativ och anger således hur det bör fungera i verkligheten, givet att även rekommendationer och riktlinjer inom revisonsyrket följs. Boken saknar forskningsunderlag men vi har emellertid valt att använda oss utav boken ändå med ovanstående försatser i åtanke, sedan försöker vi samtidigt balansera upp teorin med litteratur och vetenskapliga artiklar av beskrivande karaktär. Vid tidigare tillfällen under studietiden har vi kommit över litteratur som nu i vårt uppsatsskrivande även varit användbar. Denna kurslitteratur har varit givande och hjälpt oss att utveckla uppsatsen vid utformandet av den teoretiska referensramen.

4.2 Datainsamlingsmetod

Syftet med denna uppsats är att beskriva hur revisorer granskar och bedömer sina klienter risker och osäkerheter. Vår undersökning bygger på en kvalitativ studie som baseras på sex revisorers uppfattning och erfarenhet om hur granskningen går till. Vi har inte någon avsikt att göra generaliseringar utan endast urskilja mönster och variationer.

När det kommer till insamlingsmetod kan denna karakteriseras som antingen kvantitativ eller kvalitativ. Forskning som är kvantitativt inriktad fokuserar på mätbarhet vid datainsamling och analysarbete som till skillnad från den kvalitativa inriktningen som är mer av ett tolkande tillvägagångssätt. Båda inriktningarna är emellertid ofta kompatibla med varandra vid praktiskt forskningsarbete, vilket således innebär att en kvalitativ forskning kan innehålla inslag av kvantitet (Patel & Davidsson, 2011). Vårt val av insamlingsmetod är intervjuer av kvalitativ karaktär eftersom vi vill få en djupare bild av hur revisor granskar. Vid tolkning och uppfattning om hur människor anser olika saker lämpas detta bäst med en kvalitativ forskningsstrategi som bygger på verbala analyser (Patel & Davidsson, 2011). För att få insikt människors åsikter, uppfattning, känslor och erfarenhet lämpar sig en kvalitativ datainsamlingsmetod bäst på grund av innehållets invecklade beskaffenhet (Denscombe, 2011; Patel & Davidsson, 2011). Därför har vi valt att använda oss utav en kvalitativ datainsamlingsmetod som tillvägagångssätt.

För att kunna besvara sina frågeställningar finns det olika anpassade sätt att samla in sin information på. Enligt Patel och Davidsson (2011) finns emellertid två huvudsakliga indelningar i processen av informationsinsamlingen, vilket består av antingen primärdata eller sekundärdata. Primärdata kan exempelvis vara förstahandsrapporteringar och ögonvittnesskildringar, där den beskrivs av sin närhet till informationslämnaren. Information som blivit insamlad tidigare i något annat syfte benämns som sekundärdata (Patel & Davidsson, 2011; Saunders et al., 2007). Fördelen med primära källor är att informationen som samlas in kan anpassas efter studiens syfte (Saunders et al., 2007).

Vid insamlingen av empiriskt material i vårt arbete har vi använt oss av primärdata. Detta har skett genom semistrukturerade intervjuer med revisorer som sedan

transkriberas, sammanställs och analyseras. Därför anser vi att primärdata är en grundläggande del av vår uppsats.

4.4 Urval

Enligt Denscombe (2011) kan urvalet påverkas av praktiska frågor såsom tillgänglighet eftersom den fokusgruppen måste vara beredd att kunna ägna en viss tid åt att hjälpa forskaren. Trost (2005) berättar ytterligare att det vid kvalitativa intervjuer kan det vara fördelaktigt att få en stor variationsbredd i sitt urval. I vårt urval har vi riktat oss till revisorer. Vidare har vi använt oss av ett bekvämlighetsurval vilket innebär att man tar det som man finner (Trost, 2005). Vid urvalet har vi kontaktat varje respondent personligen eller genom en kontaktperson. Vi är medvetna om att det till viss mån kan betraktas som självselektion, vilket kan leda till att vår empiriska insamling påverkas av olika synpunkter eftersom det kan skapa en viss typ av intervjuobjekt till vår kvalitativa undersökning.

Vi kommer inte göra några generaliseringar utan utgå från respektive respondent för att skapa vår uppfattning. Eftersom kvalitativa intervjuer inte täcker en större population finns det ingen mening att göra generaliseringar i statistisk mening. Istället är det intressant att urskilja mönster och variationer i det empiriska materialet (Trost, 2005).

Benämning	Kön	Erfarenhet	Storlek på byrå	Titel
Revisor A	Man	Ca 3 år	Stor (Big4)	Revisor*
Revisor B	Man	Ca 7 år	Medel	Godkänd Revisor
Revisor C	Kvinna	Ca 14 år	Stor (Big4)	Auktoriserad revisor
Revisor D	Kvinna	Ca 5 år	Medel	Revisorsassistent
Revisor E	Man	Ca 24 år	Liten	Auktoriserad revisor
Revisor F	Man	Ca 5 år	Stor (Big4)	Revisor*

Revisor* = Har inte gjort ett kvalificerande test enligt Revisorsnämnden, men jobbar ändå högre upp än revisorsassistent.

Big4 = De fyra största revisionsbyråerna i världen som består av följande: Deloitte, Ernst & Young, PwC och KPMG.

Totalt har vi valt att genomföra vår intervju med sex revisorer varav fyra manliga och två kvinnliga. Vidare är tre respondenter från de fyra största revisionsbyråerna, två av medelstora revisionsbyråer och en av en mindre revisionsbyrå. Vi valde oss att utgå från ett urval av revisorer med olika lång erfarenhet och kön samt olika storlekar på revisionsbyråerna. Anledningen till detta är för att demografiska aspekter kan spela en intressant roll för den individuella revisorn. Vid kontakt av respondenterna som deltog i intervjuerna använde vi oss primärt av e-post som efterföljdes av telefonsamtal. Ett flertal revisorer svarade inte vid kontakt. Detta antar vi till stor del beror på tidsbrist eftersom flera revisorer förklarade att de inte möjlighet att delta.

4.5 Intervjuer

4.5.1 Intervjuform

När man väljer intervjuform skiljs det mellan standardisering och strukturering. Kvalitativa intervjuer har nästan alltid en låg grad av strukturering som innebär att respondenten som blir intervjuad ofta har utrymme att besvara frågorna med egna ord. Vidare kan intervjuaren välja att ställa frågorna i en bestämd ordning, vilket antyder att det finns en hög grad av standardisering (Patel & Davidsson, 2011). Vi har valt att använda oss utav semistrukturerade intervjuer eftersom vi ville vara flexibla och låta respondenten som blev intervjuad kunna utveckla sina svar och tankar kring den ställda frågan. Detta ger mer öppna svar och betoningen ligger på respondenten som utvecklar sina synpunkter. Samtidigt ville vi ha möjligheten att bestämma intervjuens inriktning i viss omfattning, detta främst genom att kunna ställa följdfrågor (Denscombe, 2011).

Denscombe (2011) belyser begreppet intervjuareffekten som en negativ påverkan på reliabiliteten. Detta eftersom intervjuer baseras på människors utsagor och kanske inte

stämmer överens med vad de egentligen gör. I synnerhet kan de intervjuades uttalanden bli påverkade av forskarens identitet som i sin tur leder till vinklade svar. Denna problematik är vi välmedvetna om och har därför försökt undvika att ställa ledande frågor för att reducera påverkningen av resultatet. Vidare är vi även medvetna om att faktorer som bandspelare och osäkerhet om konfidentialitet kan hämma informanten. För att öka motivationen hos respondenterna har vi därför valt att berätta vad deras uttalande kommer användas till och huruvida det är konfidentiellt eller inte (Denscombe, 2011; Patel & Davidsson, 2011). Följaktligen har vi valt att benämna våra respondenter med revisor A-F för att behålla dem konfidentiella.

Undersökningar i form av kvalitativa intervjuer är tidskrävande till skillnad mot frågeformulär. Vi har på grund av tidsbegränsningen valt att göra sex intervjuer. Dokumentationen av den insamlade informationen är viktig för det försatta arbetet. Det kan emellertid bli svårt att medverka som en entusiastisk lyssnare samtidigt som man för anteckningar. Därför föreslås det ofta att forskaren direkt efter intervjun gör sina anteckningar. Nackdelen är då trots allt att en del information med högst sannolikhet kan gå förlorad. En lösning för detta problem är att använda sig av en bandspelare och spela in intervjun. Fördelen med att spela in intervjun är att forskaren upprepande gånger kan gå tillbaka och höra hur den intervjuade personen uttalade sig. En ytterligare fördel med bandspelare är att forskaren kan lägga sin fulla uppmärksamhet på frågorna och svaren (Denscombe, 2011; Trost, 2005). Vårt val av användandet av bandspelare i våra intervjuer bottnar i dessa fördelar. Tre av våra intervjuer har utförts på respondenters arbetsplats där vi intervjuat direkt sedan har resterande tre skett via telefon. Vår avsikt var att intervju direkt på plats men på grund av omständigheter och otillgänglighet blev detta inte möjligt. Telefonintervjuerna samt intervjuerna på plats genomfördes genom att skicka vår intervjuguide till respektive respondent för att sedan ringa upp, genomföra intervjun och spela in samtalet.

4.5.2 konceptualiseringen

Vår konceptualisering (se bilaga 1) delas upp i olika frågeområden. Frågorna som utformar konceptualiseringen belyser de olika teoretiska aspekter som vi tagit upp tidigare i den teoretiska referensramen.

Frågorna 1 till 2 ställdes för att inleda intervjun och samtidigt få en förståelse av vad revisorn anser att revisionen har för syfte och uppgift. Under denna del skapade av intervjun skapade vi också information om respondenten som t.ex. Kön, erfarenhet, byrå, och titel. Den inledande delen av intervjun ville vi se om olika revisors uppfattning om revisionens syfte och uppgift, som vi sedan kan koppla och jämföra med 3.1 (Teori). I teori kapitlet beskrivs revisorns syfte och uppgift utifrån Carrington (2010), FAR (2006) och Moberg (2006).

Frågorna 3 till 7 ställdes för att bedöma ifall revisionsprocessen kan variera för olika revisionsbyråer beroende på revisionsbyråns storlek samt vilken påverkan det kan ha på revisorn. I kapitel 3.2 beskrivs revisionsprocessen via Carrington (2010) och FAR (2006) vilket omfattar hur revisorer går till väga när de granskar. Vår uppfattning var att detta kunde variera beroende revisionsbyråns storlek samt att byrån skulle påverka revisorns riskbedömning vilket vi kopplar med föreställningarna från 3.5.1 som tar upp vad tidigare studier kommer fram till. I detta kapitel ställer vi också frågor angående om klientens påverkan av granskningen, för att sedan kunna koppla med föreställningen från 3.5.3.

Frågorna 8 till 12 ställdes för att fånga hur respektive revisor går tillväga när han eller hon ska göra riskbedömningar av sina klienter. Här kopplar vi föreställning 3.5.2 med 3.4 som förklarar vilka riskbedömningar en revisor brukar göra utifrån Burrowes & Persson, (2006), FAR (2006) och Carrington (2010). Vår uppfattning här är att individuella faktorer kommer att påverka hur revisorns riskbedömning av klientens verksamhet.

Frågorna 13 till 15 ställdes för att kunna antyda om respektive revisor arbetade mer strukturerat eller gick mer på professionell bedömning. Den sista delen kopplar strukturen från 3.3 med föreställning 3.5.1 och 3.5.2. I 3.3 förklaras strukturen utifrån studierna från Cushing & Loebbecke, (1986) och Wu (2010) m.m. Sedan kopplar vi detta med föreställningarna alltså att organisatoriska och individuella faktorer leder till att revisorn tillämpar en viss nivå av struktur vilket påverkar revisorns riskbedömning.

4.6 Reliabilitet

Enligt Saunders et al. (2007) speglar reliabiliteten i vilken utsträckning som datainsamlingsmetoderna kommer att ge konsekventa resultat som beskriver hur tillförlitliga resultaten är från de använda datainsamlingsmetoderna. Med en hög reliabilitet menas att samma undersökning kan utföras igen av andra och att samma resultat återfinns (Saunders et al., 2007). Genom ett kritiskt valjande av källor till studien kan trovärdigheten stärkas. I denna studie har majoriteten av källor varit vetenskapliga artiklar vilka anses ge en högre grad av reliabilitet. Vidare har tillvägagångssättet noggrant redovisats för att ytterligare utöka reliabiliteten då andra på så vis kan duplicera undersökningen. Våra intervjuer har sammanställts och finns i bilagorna för att låta andra kunna gå tillbaka till intervjun och säkerställa alla påståenden och antagelser. Samtliga artiklar som används i denna uppsats är på engelska, vilket gjort att de behövs grundlig analysering med avsikten att undvika feltolkningar och missledande översättningar.

4.7 Validitet

Enligt Saunders et al. (2007) är en valid uppsats att undersökningen mäter vad författarna vill mäta. En ytterligare förklaring för hög validitet är att resultatet ska vara opåverkat av icke önskvärda faktorer. Undersökningens urval är geografiskt omfattande som kan influera resultatet. För att minska detta har vi sökt oss till revisionsbyråer som är lokaliserade på olika platser. Vidare lyckades vi även göra att de olika respondenterna arbetar på olika stora revisionsbyråer. För att öka validiteten har också ett stort fokus lagts på att referera till så många vetenskapliga artiklar som möjligt. Många av de vetenskapliga artiklarnas teorier har även testats emot empirin som ytterligare ökar validiteten.

5 Empiri och analys

I detta kapitel presenteras och analyseras det empiriska materialet från den kvalitativa undersökningen. Materialet analyseras genom att ställas emot teori och våra uppsatta föreställningar.

5.1 Revisionen och revisorn

Enligt Carrington (2010) och FAR (2006) är syftet med revisionen att med en rimlig säkerhet säkerställa företags information genom att tillämpa en professionellt skeptiska inställning. Porter et al. (2003) beskriver revisionens syfte som en systematisk undersökning av bevis med ett ändamål att försäkra sig om att finansiella framställningar från en individ eller organisation överensstämmer med de uppsatta kraven. Moberg (2006) menar att revisionens syfte är att tillföra trovärdighet åt den ekonomiska information som ett bolag offentliggör. Enligt Revisor E är syftet med revisionen att kvalitetsstämpla bokslut, bokföring och förvaltning. Revisor C har en liknande uppfattning som revisor E. Dessutom berättar Revisor C att det är en oberoende part som ska undersöka den granskade verksamheten och därtill ska revisionen ge en indikation till det granskade bolagets intressenter att deras årsredovisning är stämmer. Samtidigt påpekar revisor C även att revisorns uppgift är att ”kvalitetsstämpla” bolaget. Revisor C menar att revisionen är som en ”besiktning av företaget” där andra intressenter kan se hur företaget sköts. Enligt revisor A är revisionen syfte att en oberoende part ska se över samt granska till exempel en årsredovisning, skatteavgifter eller den interna kontrollen. Revisor A menar att en extern part ska granska en klient utifrån ett neutralt perspektiv för att ge en rättvisande bild av klientens verksamhet. Revisor A och C delar liknade uppfattning angående om revisionens syfte, där båda individerna tar upp att det ska vara en ”oberoende part ” som ska utföra granskningen. Sedan belyser både revisor A, C och E att uppgiften med revisionen är att ”säkerställa” eller med andra ord ”kvalitetssäkra” för att ge den rätta bilden av klientens verksamhet.

Enligt revisor B är en revisorns roll att vara ett bollplank. Med bollplank menar Revisor B att klienten ska kunna ställa frågor till revisor och få rådgivning för att lösa sina problem. Dessutom påpekar revisor B att syftet med revisionen är att säkerställa

informationen som uppkommer i årsredovisningen så att en extern part kan förlita sig på informationen. Revisor D delar en liknande uppfattning som revisor B angående revisionens syfte och uppgift. Enligt revisor D är revisionens huvudsyfte att göra en kvalitetsstämpel på klientens räkenskaper. Likt revisor B nämner revisor D hur de ofta får agera som bollplank för klientens ägare där uppgiften är att ge tips och råd.

Utav de sex respondenterna var det bara ett svar som stack ut mer än dem andra. Revisor F berättar som en del av de tidigare revisorerna, att syftet med revisionen är att kvalitetssäkra. Revisor F upplyste också att storleken på klientens bolag kan ha en påverkan på vilken uppgift som revisorn ska uppfylla. I mindre bolag får revisor F ofta agera som en rådgivare och som ett bollplank, medan i de större bolagen agerar han mer som oberoende extern part som granskar. Revisor F är dock den enda respondenten som nämner samtliga ord, kvalitetssäkra, bollplank, rådgivare och oberoende part samtidigt i sitt svar. Det flesta respondenter nämner bara enstaka uttryck från det ovanstående i sitt svar.

Överlag har alla intervjuade samma uppfattning om revisionen syfte vilket också stämmer överens med Carrington (2010), FAR (2006) samt Porter et al. (2003) definitioner. Det som skilde sig mellan respondenterna var definieringen av revisorns roll. Svaren varierade mellan rådgivare och oberoende part som granskar. Anmärkningsvärt var att bara en av respondenterna samtidigt tog upp både rådgivare och oberoende part i sitt svar, vilket överensstämde bäst med våra teorier.

5.2 Organisation/byrå

5.2.1 Föreställning 1: Revisionsbyråer utför granskningen av klientens verksamhet. Vår föreställning är att olika organisatoriska faktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Revisor A beskriver att de olika faserna i revisionsprocessen först och främst baseras på vem som är klienten. Om det är en stor klient kan det behövas fler medarbetare som åker ut till klienten och har det interna uppstarts mötet som man brukar inleda med. Vidare in i planeringen undersöker man vad som har hänt under året. Revisor A talar om

att man bland annat tittar på budgeten, insamlingen utav information, hur den interna kontrollen ser ut inom bolaget, upprättar uppdragsbrev, gör analysmodellen och sist men inte minst lägger sin granskningsansats. Revisor A förklarar att det finns två ansatser vid revideringen, den första är kontrollbaserad granskning som sedan kompletteras av den andra ansatsen nämligen substansgranskning. Vidare påpekar revisor A att varierandet av kombinationerna mellan de båda ansatserna beror på vilken nivå företaget ligger på och vilka risker som finns samt var man satt väsentlighetsnivån. Enligt revisor A avslutas revisionsprocessen med en revisionsberättelse, vilket de kan upplysa sin klient om bristerna i verksamheten genom ett revisions-pm. Sedan har de också ett slutrevisionsmöte med klienten där man samtalat om planer framöver.

Enligt revisor B börjar deras revisionsprocess genom att man lägger upp revisionsstrategin i planeringsfasen där de tittar på kundens årsredovisning och vilken bransch de verkar inom. Enligt Revisor B utför de också en ID kontroll om det är en ny kund samt försöker hämta information genom att fråga tidigare konsulter. Sedan vet revisor B *”vad som är väsentlig och vilka risker som finns för verksamheten vilket är upp till revisorn att bedöma vad denne tycker är viktigast”* Revisor B berättar att de slutligen rapporterar genom revisionsberättelsen och pm.

Revisor C beskriver att revisionsprocessen börjar med att man undersöker bakgrundsinformationen om företaget. Vilket innehåller information om vilka som jobbar i ledningen, och vilka som är deras kunder. Efter ett möte med klienten där de pratar om verksamhetens risker, börjar de planera in vad de ska granska. Revisor C påpekar hur det är viktigt att upptäcka möjliga fel i redovisningen. Vilka poster som undersöks i granskningen varierar beroende på vilken bransch klienten är verksam i. Sedan utför revisor C en rapportering vilket består av att lägga fram synpunkter om klienten via ett PM och sedan rapporteras revisionsberättelsen där revisor C måste ta ställningen till att *”det som finns med är okej”*.

Revisor D berättar att hon i början av revisionsprocessen kollar om det skett några förändringar från det gångna året. Därefter görs riskbedömningen och en väsentlighetsnivå sätts upp. Vidare berättar Revisor D att hon granskar de poster som

hon anser är mer väsentliga, dvs. gör en djupare kontroll. Slutligen rapporteras de fel som uppkommit och om något bör förbättras samt hennes förslag. Enligt revisor D blir det att man emellertid brukar gå igenom rapporteringen utifrån årsredovisningarna. Revisor E är inne på samma spår som revisor D och menar att man i början funderar på vad som kan bli fel i bolaget. Sedan därefter kollar vad och hur djupt de sakerna ska granskas. Vidare berättar revisor E precis som de andra samtliga revisorerna att man slutligen rapporterar en revisionsberättelse och även kan rapportera detaljer men i ett revisions PM. Revisor E berättar dessutom att det kan tas upp muntligt eftersom revisor E ofta har en löpande dialog med sina klienter.

Enligt Revisor F får han ta ställning till klientens risker i planeringsfasen av granskningen, samt att han använder tidigare kunskaper om klienten för att se vad som har hänt. Revisor F berättar att deras granskning består av två delar: Boksluts- och förvaltningsrevision. I förvaltningsrevisionen tittar man på verksamhetens rutiner medan i bokslutsrevisionen undersöker han balans- och resultaträkningen. Revisor F berättar att med större klienter utför de förvaltningsrevisionen under hösten och bokslutsrevisionen sker under våren. Dock med mindre klienter sker förvaltnings- och bokslutsrevisionen samtidigt. Granskningen avslutas med en revisionsberättelse där de upplyser om brister i klientens verksamhet. Dessutom har de ett slutrevisionsmöte med klienten där man diskuterar om vilka förbättringar som kan göras till nästa år.

De svar vi har fått av de sex respondenterna kring revisionsprocessen tyder på att de har en väldigt likartad arbetsgång. Planeringen är den största biten i processen där man gör grovjobbet som består av att hämta in all information och ta ställning till väsentliga risker som klientens verksamhet har. Därefter utför revisorerna granskningen utöver det som tagits upp i planeringen. Slutligen rapporteras utförandet av revisionen i form av revisionsberättelsen och möjligtvis ett revisions PM. Revisor E var dock den enda som påpekade att man även kunde sköta det muntligt istället för ett revisions PM. Detta tror vi kan bero på att revisor E har en närmre kontakt med sina klienter då han jobbar på en mindre revisionsbyrå, men kan även i synnerhet vara hans långa erfarenhet som revisor. Det likartade sättet att arbeta på kan bero på att alla följer någon form av revisionsprogram. Vi tror emellertid att detta främst kan bero på att revisionen nuförtiden är väldigt standardiserad och måste följas enligt flera regelverk som

exempelvis ISA. Smith et al. (2001) menar att alla revisionsbyråer från och med 80 och 90-talet har blivit mindre diversifierad från sina konkurrenter och att revisionsbolagen med tiden blivit mer homogena. Detta kan vara en orsak till varför vi inte på större sätt kan påvisa vår första föreställning. Något som vi också upptäcker är att två av våra respondenter (A och F) har väldigt liknande svar trots att de båda jobbar i olika orter dock för samma revisionsbyrå (Big 4). Detta kan tyda att revisionsbyrån har en viss konsensus mellan sina revisorer, dock kan vi inte se om de skulle ha högre eller mindre konsensus jämfört mot ett mindre revisionsbyrå. Respondent E påpekar att alla revisorer använder sig av ett datorprogram för att revidera. Vilket vi också tror kan vara en av anledningarna till varför respondent A och F har väldigt liknande svar, tack vare att de arbetar med ett system där de arbetar på ett relativt likartat sätt. Vi upptäcker också att respondent D och E (Mindre revisionsbyråer) är mer djärva i sitt sätt att svara, jämfört mot respondent A, C och F (Big 4). Det kan uppfattas som att revisorerna från de mindre byråerna är mindre konservativa än de från Big 4, vilket Wright (1983) kunde konstatera med sin studie. Dock hittar vi inte tillräckligt med argument som stödjer att revisionsbyråns storlek skulle ha någon inverkan på revisorers riskbedömning.

5.2.2 Föreställning 2: Struktur kan ses som ett bistående verktyg till granskningen av klienten. Vår förställning är att olika nivåer av struktur tillämpas utav revisionsbyråer på grund av organisatoriska faktorer vilket påverkar revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Enligt revisor A har han dels sitt revisionsprogram som omfattar alla bitar som han måste gå igenom för att klargöra sin revidering. Revisor A påpekar att årsredovisningen kan ses som en mall eftersom det ska göras en bedömning för varje post. Vidare berättar revisor A att han är ständigt använder datorn vilket underlättar arbetet genom att all information samlas och finns tillgänglig i en gemensam databas för revisionsbyrån.

Enligt revisor B arbetar han mycket med datorn och dess program under sina sju år i branschen. Revisor B tycker att datorn är ett bra verktyg, dock är det viktigt att komma ifrån det ibland. Eftersom de ofta använder checklistor är det också viktigt att de tänker utanför listorna. Revisor C berättar att de har mallar och checklistor för olika händelser,

samt utifrån deras revisionsprogram har de en struktur de kan följa. Enligt revisor C mixar hon mellan mallarna och hennes egna erfarenheter för att nå sitt mål.

Enligt revisor D så arbetar hon med datorn samt att hon följer en internt upparbetad guide på hennes revisionsbyrå. Den interna guiden är uppdelat i åtta steg och omfattar inledande granskning, planering, intern kontroll granskning, och rapportering. Via dator programmet kan hon också ta olika stickprov och speciella urval när hon granskar olika poster. Revisor E berättar att han också har ett revisionsprogram som han följer och påpekar att alla revisorer måste ha något liknande för att revidera. Enligt revisor E blir revisorer lite bundna av revisionsprogrammet, dock är detta inte revisionsprogrammets fel utan däremot alla regleringar, principer och regelverk som måste följas. Dock på de allra minsta företagen som revisors E reviderar berättar han att det går att revidera fritt utan följa något program men annars finns det alltid program med någon följd av checklista. Revisor F framför att deras förvaltningsrevision innehåller mycket checklistor, och i bokslutsrevisionen använder han sig av guider som finns tillgängliga i databasen. Revisor F berättar att han använder datorn väldigt mycket och all arbete sparas i deras databas. Revisor F tycker det är bra att byråer tillämpar struktur, det leder till att granskningar från olika revisorer inom samma byrå på samma klient inte kommer avvika så stort från varandra.

Enligt respondenternas svar ser vi tydligt att revisorerna från samtliga revisionsbyråer arbetar på ett strukturerat sätt, vilket vi till stor del tror beror på användningen av datorstöd tillvägagångssätt som revisionsprogrammen. Enligt revisor B och E kan revisionsprogrammen leda till att revisorer fastnar eller blir mer bunden i datorstödet, vilket i sin tur gör att man tappar en del av det professionella omdömet. Vi ser revisionsprogrammen och strukturen som en guide där revisorerna vägleds genom hela revisionsprocessen och vilka steg som etappvis ska utföras, bedömning är emellertid den individuella revisorns ansvar. Vi anser som Kosmala MacLulich (2001) att strukturen vägleder revisorerna till vilka beslut som ska fattas och när detta ska ske. Beslutet i sig själv blir slutligen alltid något som beror på den individuella revisorn. Dock kan vi inte bedöma vilken nivå av struktur revisionsbyråer tillämpar som Kinney (1986) och huruvida strukturen påverkar den individuella revisorns omdömen som Myers (1997) och Kosmala MacLulich (2001). Anledningen till varför vi inte kan se

struktur skillnader mellan olika byråer kan vara lite som respondent E påpekade, att det är revisionsreglerna som har gjort att alla byråer är strukturerade via revisionsprogramen. Detta är också något Öhman et al. (2006) tar upp att revisionsbranschen blir mer strukturerad på grund av ISAs strikta regler. Vilket också är ett sätt att öka legitimiteten inom revisionsbranschen som Pentland (1993), men det kan också minska risken för rättstvister genom att upprätthålla en viss standard vilket Dirsmith och McAllister (1982) studie kunde påvisa.

5.3 Revisor/Individ

5.3.1 Föreställning 3: Revisorns riskbedömningar är en viktig beståndsdel i revisionen och granskningen. Vår föreställning är att olika individuella faktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Enligt revisor A börjar han bedöma väsentligheten vid accepterandet av klienten, i risk och väsentlighetsanalysen kommer revisor A fram till hur mycket man tittar på en post för att få komfort i den. Sedan bestämmer Revisor A väsentlighetsnivån efter risken och osäkerheterna som befinner sig hos varje post. Därefter sätter han ett väsentlighetstal som han relaterar till för att bedöma postens väsentlighet. Riskbedömningen varierar enligt revisor A och påverkas av hur bra klientens interna kontroll är, eftersom den tydligt kan visa ifall det sker någon avstämning så felaktigheter inte uppstår. Revisor A utför diverse riskbedömningar via revisionsprogrammet genom att sätta en låg, medel eller hög inneboende för den specifika posten. Vid bedömning av den fortsatta driften tittar revisor A på resultatet samt. Dessutom berättar han att *”det för sig själv om företaget ligger risigt till och inte kommer till att klara en fortsatt drift”*.

Revisor B utgår vid bedömningen av väsentligheten hur stort eget kapital klienten har och hur stor deras resultat efter finansiella poster är. Ett exempel revisor B tar upp är om kunden har ett aktie kapitalt på 100 000 vid ingående balans och det fritt eget kapital på 50 000 (tillsammans = 150). Skulle resultatet sjunka med 75 000 så kommer kunden finna sig i en kontrollräkningssituation enligt aktiebolagen och summan på 75 000 finner revisor B som en väsentlighet. Enligt revisor B är bedömningen av fortsatt drift en viktig fråga och det beror på hur starkt bolaget är när han utför revideringen, dels hur

mycket eget kapital kunden har. Har kunden dåligt med eget kapital när revisorn hämtar in materialet, får han göra stickprov för att se fortsatt drift föreligger.

Enligt revisor C beror storleken på ett väsentligt fel när hon bedömer väsentligheten hos verksamheten som granskas. Bedömningarna beror delvis på revisorns egen erfarenhet och känsla för klientens verksamhet. Sedan enligt revisor C går det inte sätta någon väsentlighet för skatter som antingen betalas i tid eller inte. Enligt revisor C tittar hon på bokslutsposterna och leta efter indikationer i revisionsbevisen om fortsatt drift gäller.

Enligt revisor D byggs väsentligheten upp av hur stor procent av balansomslutningen som de olika posterna motsvarar. Om en post motsvarar en procent av balansomslutningen kan revisorn bedöma den som icke väsentlig. Däremot om ett lager motsvarar cirka 50 procent av tillgångarna kan den lagret bedömas som väsentlig. Dessutom påpekar revisor D hur kontanthanteringar nästan alltid har en hög väsentlighet eftersom det är lätt att göra fel och då blir risken hög. Vid riskbedömningarna får hon ta reda på verksamhetens rutiner genom att fråga verksamhetens ledning genom intervjuer. Sedan försöker revisor D via stickprov och olika tester undersöka huruvida rutinerna funkar. Vid bedömningen av klientens fortsatta drift tittar revisor D på klientens soliditet och egna kapital för att se om det föreligger någon kontrollbalansräkning eller inte. Har klienten inte tillräckligt med kapital kan det bli en konkursfråga också.

Vid bedömningen av de olika risker tittar revisor E på klientens verksamhet och vilka risker som kan existera vilket också påverkas av hur bra man känner verksamheten. Enligt revisor E börjar han med att fastställa ett väsentlighetstal, för att se hur stora fel som man kan tolerera i årsredovisningen. För att få fram väsentlighetstalet använder sig revisor E utav olika nyckeltal och tänker om det är rimligt. Sedan varierar denna bedömning beroende på hur företaget är och dess storlek. Vid bedömningen av klientens fortsatta drift tittar revisor E då mer på det nya året, skulle det bli riktigt tveksamt så får prata med företagsledaren. Vidare menar revisor E att om det är allt för tveksamt får man skriva det men helt gör man inte detta, eftersom revisor E menar att det är lite som att ge en dödsdömning åt företaget. Men i vissa fall måste man givetvis göra det, men man måste ha väldigt bra grund och vara säker i sådana fall. Vidare påpekar revisor E

att han gärna bollar mellan en kamrat vid bedömningen av den fortsatta driften, för att man kan missa vissa infallsvinklar.

Enligt revisor F brukar väsentligheten variera, eftersom det är möjligt att sätta ett väsentlighetstal utifrån resultat efter finansiella poster. Enligt revisor F finns det tre olika nivåer på väsentligheten. Den första är ”overall materiality” vilket är det totala felet som han kan acceptera. Sedan har de ”planning materiality” som utgår på vilka poster som ska granskas i bokslutet. Därefter har de ”sum” där de tittar på fel som kan under- eller överstiga ”sum”, efter de har lagt ihop alla ”sum” poster tittar han om det överstiger ”overall materiality”. Enligt revisor F är riskbedömningen en stor professionell bedömning, eftersom han nämner att det inte är möjligt att möjligt att granska allt. Han påpekar också att väsentlighetsbedömningen varierar beroende på vem klienten är och hur bra man känner till verksamheten. Emellertid nämner revisor F att han tittar på hur stark bolaget är för att bedöma fortsatta driften, ett exempel är att titta på soliditeten i klientens verksamhet. Dessutom tittar han på prognoser för företaget för att få en bild av hur det kan se ut framöver, samt att han bedömer om prognosen är realistiskt.

Vi tycker att våra respondenter ger väldigt individuella svar, och hur de går tillväga vid riskbedömningarna. Dock kan vi inte upptäcka någon skillnad mellan kvinnliga och manliga revisorer, vilket Bynes et al. (1997) upptäckte att kvinnor var mindre riskbenägna än män. Dessutom finner vi inte att skillnader på erfarenheten skulle påverka hur respondenterna bedömer klientens risker och osäkerheter. Harrison et al. (2007) upptäckte att män med högre utbildning och mer erfarenhet var mer riskbenägna än män med mindre erfarenhet. Dock var vår äldsta och mest erfarna respondent den mest frispråkiga respondenten, och berättar saker som de andra respondenterna kanske undvek att avslöja. Detta kan vara indikationer att han är mer riskbenägen än dem andra, men det är inte något vi kan direkt bevisa. Revisor F påpekade om att väsentlighet är en svår fråga som kräver professionell bedömning, vilket kan variera mellan olika revisorer inom samma revisionsbyrå. Vi delar denna uppfattning med respondent eftersom varje respondent berättar utifrån hur de går tillväga vid bedömningen och vad de brukar titta på hos klienten. Bedömningarna kan utföras på olika sätt och variera beroende på vilken klient som granskas vilket revisor F nämner. Öhman et al. (2006) tar också upp att

revisorns professionella omdömen grundas på hur han eller hon beaktar de olika aspekterna. Vi upptäcker att Öhman et al. (2006) påstående stämmer överens med svaren vi får från våra respondenter. Till exempel tar de upp hur de sätter väsentlighetstalet för att granska klientens balansomslutnings poster och de berättar hur de bedömer den fortsatta driften, vilket varierar mellan de olika respondenterna.

5.3.2 Föreställning 4: Struktur kan ses som ett bistående verktyg till revisorns granskning. Vår förställning är att nivåer av struktur tillämpas av individuella faktorer vilket påverkar revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Revisor A berättar att man har stor tidspress på sig och datoranvändandet gör en mer effektiv som i sin tur leder till att man kan arbeta snabbare. Revisor A menar att det är mycket smidigare att kunna arbeta via dator eftersom man slipper papper och pärmar samt kan samspela snabbare med sina medarbetare. Dessutom berättar revisor A att det blir svårt att arbeta utan någon sorts mall. Därför känns det bättre och lättare att kunna ha någonting att följa upp och boka av med tiden som man arbetar. På så sätt vet man vad som gjorts och vad som återstår att göra

Enligt revisor B känner denne att datorn underlättar arbetet med att det går mycket snabbare med datorn. Enligt revisor B är hade nästa inte gått att jobba utan datorn dels för att det skulle ta för lång tid och att användningen av Excel som hjälpmedel vid kontroller hade försvunnit. Dock så påpekar revisor B att det är lätt att fastna i checklistorna som tillkommer tack vare datorstödet.

Revisor C upplyser att hon har en struktur utifrån det revisionsprogram byrån använder. Men enligt revisor C underlättas revisionen av datoranvändningen eftersom allt sker elektroniskt istället för att leta allt information i massa pärmar. Dessutom sker alla analyser och användningen av revisionsprogrammet sker via datorn. Revisor C tycker att det är bättre att arbeta med datorn eftersom hon får en bra struktur med arbetet. Dock revisor C berättar även om datorn ger en bra struktur måste detta kompletteras med den individuella bedömningen.

Enligt Revisor D är datoranvändandet ett hjälpmedel utan det hade varit svårt att utföra saker som urval och stickprov. Revisor D tycker att det är positivt med datorn eftersom det är mycket smidigare. Revisor D berättar att hon är väldigt strukturerad och organiserad i hennes tänk så hon tycker om checklistor som hon kan bocka av, efter hon ofta jobbar med olika klienter samtidigt.

Enligt Revisor E går all dokumentation och transaktionsanalyser via datorn och tycker i allmänt att han blir styrd genom användandet av revisionsprogram. Dessutom tycker revisor E att det kan vara lätt att glömma bort den egna bedömningen vid ifyllandet av programmet och tappa greppet den övergripande bilden av klient samt att de har en tidspress på sig också. Enligt revisor E tycker han att det är reglerna som leder till mycket datoranvändande. Dessutom tycker revisor E att det har blivit för strukturerad och tappat lite av den individuella bedömningen, dock måste man också ha datorn för att revidera vilket hjälper att följa upp arbetet. Revisor E påpekar att det finns mycket småsaker som skulle kunna undvikas med datorstödet men man måste ha det för att uppnå kraven som finns idag.

Enligt revisor F har strukturen både en positiv och en negativ påverkan. Det positiva är att man har något att följa med hjälp av mallar och guider för att inte missa något viktigt. Dock är det väldigt lätt att hänga upp sig i guiderna och fastna i en "falsk trygghet" som också kan leda till att man missar något.

Utifrån våra intervjuer kan vi inte upptäcka om revisorer tillämpar mer eller mindre struktur beroende på individuella faktorer. Det vi istället finner vi att alla våra respondenter är strukturerade i sitt sätt att arbeta. Dock är de flesta respondenterna positiva med att de arbetar strukturerat med hjälp av datorstödet, eftersom det hjälper dem att hålla reda på all information. F påpekar att strukturen hjälper till "*att inte missa något viktigt*" i granskningen. Vi tror att anledningen till att de är strukturerade i sin arbetsätt på grund av att våra respondenter är bundna till revisionsprogrammen och datorstödet som de jobbar med. Detta är också något som revisor E påpekade att man blir mer bunden av revisionsprogrammen och datorn, vilket kan leda till att den egna bedömningen försvinner under tidspressade perioder. Revisor E är den enda respondenten som nämner att strukturen från revisionsprogrammen kan leda till att den

individuella bedömningen uteblir. Detta är något som tidigare studier från Turley och Cooper (1991) samt Kosmala MacLulich, (2001) och Sullivan (1984) kunnat påvisa att struktur kan ha en negativ effekt på revisorns bedömningar. Fyra av sex respondenter nämner att granskningen varierar mellan olika klienter, några nämner att storleken och vilken bransch klienten verkar inom har en betydelse för utformningen av granskningen. Detta matchar Sullivans (1984) uppfattning om hur revisionen borde vara, att revisorer bör fokusera sig på förutsättningar som är relevanta för klienten och deras verksamhet. Vidare nämner alla våra respondenter nämner att det dessutom är viktig att tänka utanför strukturen. Utifrån våra intervjuer ser vi att revisorer är bundna till de revisionsprogram byråerna använder och blir mer strukturerade. Men vi kan inte upptäcka att individuella faktorer påverkar hur mycket struktur de tillämpar och att detta skulle ha en påverkan på revisorns riskbedömningar. Dock har vi ett fall där en av våra respondenter påpekar att struktur kan ha en negativ påverkan på det individuella omdömet hos en revisor, vilket tidigare studier har kunnat konstatera.

5.4 Klient

5.4.1 Föreställning 5: Revisorn utför diverse riskbedömningar på klientens verksamhet. Vår föreställning är att olika klientfaktorer har en påverkan på revisorns bedömning av osäkerheter och risker.

Revisor A berättar att klienten har en betydelse för hur de granskar. Revisor A menar att i vissa företag blir det mer relevant att titta på vissa specifika poster eftersom dem då uppgör större delen utav företaget, vilken kan påverkas av vilken bransch klienten verkar inom. Revisor A exemplifierar också hur han bedömer att ett företags lagerrutin inte fungerar. I sådana fall måste han åka ut till företaget och göra olika stickprov som i sin tur kan kräva 20 timmar extraarbete utöver den överenskomna uppdragstiden. Revisor A berättar att en klienternas osäkerheter varierar och har att göra med den klientens interna kontroll, eftersom den kan tydligt visa om det sker någon avstämning för att undvika felaktigheter.

Enligt revisor B har inte klienten så pass stor påverkan på sättet han granskar. Däremot berättar han det klienten påverkar är hur god ordning de har i sin verksamhet och hur de sköter sina papper. Enligt revisor B finns det en viss revisionsrisk när han jobbar med en

ny klient, i sådana fall försöker han titta på hur tidigare konsulter har granskat och väljer inte jobba direkt med klienten.

Enligt revisor C har klienten en betydelse genom att påverka hur lång tid och vad revisorn granskar. Revisor C upplyser också om att väsentligheterna och vad som granskas varierar beroende på om storleken på företaget hon granskar och i vilken bransch företaget verkar inom. Enligt revisor C påverkar klienten genom hur de presenterar sitt bokslut, sedan nämner hon hur lager- och kontantposter brukar ta en längre tid att säkerställa.

Enligt revisor D har klientens komplexitet i verksamheten en påverkan på hur lång tid det tar för henne att granska verksamhetens poster. Sedan har också antalet transaktioner som har gjorts också en påverkan på hur lång tid det tar att säkerställa. Revisor D påpekar om kvalitén i bokslutet är bra kan man ha med sig detta kontra ifall den skulle vara av sämre slag så kanske man måste gå in och göra en djupare granskning. Enligt revisor D anser hon företaget har en betydelse för vad som granskas. Revisor D upplyser om klienten skulle ha ett stort lager så krävs det att särskilda åtgärder genomförs till skillnad om företaget inte skulle ha ett lager. Revisor D nämner också att företaget med kontanthantering såsom restauranger har hon som revisor förpliktelser att utföra en djupare granskning när gäller kontanthanteringar.

Enligt revisor E påverka klienten genom dess storlek på verksamheten samt hur mycket det finns att granska. Vidare nämner revisor E att det finns en stor betydelse om företaget är välskött när man får in dokumenteringen. Är det rörigt och inte så bra skött så påverkar det allt och då får man lägga ner mer tid på revideringen.

Revisor F upplyser hur de lägger upp en budget i planeringsfasen genom att titta på hur stor klientens verksamhet är och hur lång tid det bör ta. Dessutom påpekar han att klienten storlek och hur mycket komplexiteten i transaktionerna påverkar tiden på revisionsuppdraget. Revisor F berättar också hur deras byrå är en vinstdrivande verksamhet där lönsamhet och effektivitet är viktig eftersom de jobbar med ”deadlines”. Enligt revisor F har branschen vilket klienten verkar i en påverkan på granskningen, eftersom det kan finnas specifika risker i bolaget. I vissa branscher finns det specifika

poster som granskas till exempel i bygg branschen finns det pågående projekt, medan i läkemedelsbolag finns det forskning och immateriella tillgångar som granskas

Utifrån svaren vi har fått från våra respondenter har klienten en påverkan på granskningens tidsfrist, hur de presenterar sin information och vilka poster som granskas. Revisor E och D nämner att ju sämre klienterna presenterar sin information desto djupare måste revisorn granska klienten för att kunna säkerställa. Dock upptäcker vi inte om klientens storlek eller bransch har någon koppling med hur de presenterar sin information och om detta skulle leda till att revisorns riskbedömning skulle påverkas. Revisor C berättar att klientens storlek har en påverkan på hur hon bedömer väsentligheterna, samt att det också varierar beroende på vilken bransch klienten verkar inom. Detta kan kopplas till Reynolds och Francis (2001) som upptäckte storleken på klientens verksamhet påverkade hur revisorer granskar, enligt Reynolds och Francis (2001) är revisorer mer konservativa vid riskbedömningen av en större klient. I vårt fall nämner revisor C att det har en påverkan på hur hon bedömer väsentligheten vilket är en del av riskbedömningen. Andra studier som Hunt och Lulseged (2007) kunde upptäcka att revisorer i mindre byråer utfärdade fler fortsatta drift varningar än de stora byråerna, dels på grund av att ofta granskade mindre klienter i större utsträckning än de stora revisionsbyråerna. Likheterna med Hunt och Lulseged (2007) samt Reynolds och Francis (2001) är att vårt svar från respondent C är klienten har en påverkan på riskbedömningarna, i vårt fall är det väsentlighetsbedömningen och i Hunt och Lulseged (2007) är det den fortsatta driften. Skillnaden är att Hunt och Lulseged analyserar bara mindre byråer, medan vår studie tittar på både på stora och mindre revisionsbyråer. Vår studie kan inte finna om det är mindre eller större klienter som har en påverkan på revisorns väsentlighetsbedömning, utifrån svaret från revisor C upptäcker vi att klientens storlek har en påverkan på revisorns väsentlighetsbedömning. Revisor E påpekar att *”ju bättre man känner företaget ju bättre känsla för var riskerna finns”* och revisor B väljer att jobba med klientens tidigare konsulter för att skapa sig bättre kunskaper om klienten. Detta kan kopplas till Johnstone (2001) som upptäcker att tidigare relationer är en viktig faktor, eftersom revisionsbyråerna har bättre kunskaper om den tidigare klientens verksamhet och om deras ekonomiska förhållanden. Dock kan vi inte upptäcka om kunskapen av klienten har någon koppling till hur revisorer utför sina riskbedömningar

6 Slutats och diskussion

I sista kapitlet diskuteras slutsatser med resultatet från den empiriska analysen och våra föreställningar. Slutsatsen ger svar på studiens frågeställning och syfte. Avslutningsvis presenteras ett avsnitt med egna reflektioner kring studien samt förslag till vidareforskning.

6.1 Slutsatser

Syftet med studien är att beskriva samt analysera hur organisatoriska, individuella, och klient faktorer påverkar revisorns granskning och bedömning av klientens risker och osäkerheter? Resultatet från vår undersökning visar att det finns indikationer på att olika faktorer påverkar revisorns riskbedömning.

Svaren vi fick från våra respondenter angående om hur organisatoriska faktorer påverkar revisorns riskbedömningar visar indikationer som tidigare studier kunnat bevisa. Vårt resultat visade att två av våra respondenter som båda jobbade i mindre revisions byråer var mer djärva och direkta i sitt sätt att svara till skillnad från våra revisorer från ”Big 4” byråerna. Vi tycker att detta kan vara en indikation till att revisorer från mindre revisionsbyråer är mer riskbenägna i sin riskbedömning än revisorer från större revisionsbyråer. Denna indikation kan kopplas med Wright (1983) som kunde bevisa att revisorer från mindre revisionsbyråer var mindre konservativa än de från Big 4. Enligt Wright (1983) inställningen hos de mindre revisionsbyråerna bero på att de påverkas mer ekonomiskt att förlora en kund i jämförelse med de stora revisionsbyråerna. I vår studie hittade vi inget som direkt kunde bevisa att mindre revisionsbyråer är mindre konservativa i sin granskning, och av vilken anledning som Wright (1983). Något annat vi upptäckte var att två av respondenter från en av big 4 byråerna gav oss väldigt liknande svar, vilket vi finner det som att existerar någon form av konsensus inom byrån eftersom de båda jobbar inom samma byrå, dock på två olika orter. Dock hade vår undersökning behövt fler respondenter för att kunna möjligtvis jämföra konsensus mellan olika revisionsbyråer och för att se hur det påverkar revisorns riskbedömning. Enligt Nicole (1988) har strukturerade revisionsbyråer bättre konsensus vid riskbedömningen än minde strukturerade byråer. Enligt Lin et al. (2003) Uppfattade de att revisorer från större revisionsbyråer skulle ha en högre konsensus än revisorer

från mindre revisionsbyråer. Dock hittade de aldrig något stöd för detta, Lin et al. (2003) upptäck visade att revisionsbyråer har en viss nivå konsensus men de upptäcker inga skillnader i konsensus nivåerna mellan mindre och större revisionsbyråer. Vi upptäcker också likt Lin et al. (2003) att det existerar en viss nivå konsensus hos revisionsbyråer dock till skillnad från Nicole (1988) kan vi inte upptäcka skillnader mellan olika byråer och hur det skulle ha någon påverkan på revisorns riskbedömningar.

I svaren angående om struktur och hur den tillämpas på organisatorisk nivå visade sig vara liknande mellan alla våra respondenter. Vi kunde inte se några skillnader i hur mycket struktur eller nivå som de olika byråerna tillämpade, dock uppfattade vi som att all våra respondenter är strukturerade i sitt arbetssätt. Vi upptäcker inte skillnader på hur mycket struktur revisionsbyråer tillämpar som Kinney (1986) och Cushing & Loebbecke (1986). Vi kan heller inte hitta något samband mellan struktur och hur det skulle ha en negativ påverkan på revisorns riskbedömningar som Myers (1997) och Kosmala MacLulich (2001). Dock upptäcker vi att revisionsprogrammen som alla revisionsbyråer använder leder till att de blir strukturerade. En av våra respondenter påpekade att det är på grund av revisionsreglerna som leder till att det blir mer struktur via revisionsprogrammen. Till detta påstående från en av våra respondenter hittar vi stöd från Öhman et al (2006) som berättar att revisionsbranschen blir mer strukturerad på grund av ISAs strikta regler.

Vid revisorns riskbedömningar kunde vi se att individuella faktorer påverkar den individuella risk, på grund av svaren vi fick från våra respondenter var individuella men sammanhängande med varandra. En av våra respondenter påpekade tydligt att riskbedömningarna varierar och uppfattas annorlunda mellan olika revisorer. Detta stämmer även överens med Öhman et al. (2006) påstående att revisorns professionella omdömen grundas på hur revisorn beaktar de olika aspekterna. Vi kunde emellertid inte se något samband mellan kön och riskbenägenhet som Bynes et al. (1997) som fann att kvinnor är mindre riskbenägna än manliga, dessutom finner vi inte någon samband mellan erfarenhet och riskbenägenhet samt hur det skulle påverka revisorns riskbedömning vilket Harrison et al (2007) kunde bevisa. Vi anser att man som revisor absolut kan skilja sig mot andra vid bedömningar av risker men att skillnaden inte är

stor på grund av revisionsprogrammen som är utvecklade efter regleringar och standarder.

Beträffande revisorns individuella tillämpning av struktur kan vi utifrån vår analys komma fram till att alla våra respondenter är strukturerade. Vi kan också se kopplingar till att revisionsarbetet har blivit mer datoriserad, vilket således gör att den individuella revisorn blir mer strukturerad. Revisor F påpekade hur strukturen hjälper ”*att inte missa något viktigt*”, vilket till stor del stämmer överens med Wu (2010), där han menar att en strukturerad granskning ökar kvalitén och noggrannheten i revisionen. Dock berättar en av våra respondenter att strukturen via dator programen kan leda till att revisorns individuella bedömning uteblir. Detta är något som tidigare studier från Turley och Cooper (1991) samt Kosmala MacLulich, (2001) och Sullivan (1984) kunnat påvisa att struktur kan ha en negativ effekt på revisorns bedömningar. I vårt fall tycker vi att vi har ett fall av sex där vi upptäcker som tidigare studier att struktur har en negativ påverkan på den individuella bedömningen från revisorn.

Genom resultatet från våra intervjuer kan vi komma fram till att klienten har en påverkan på revisorns riskbedömningar. I upptäcker utifrån ett fall där en av våra respondenter berättar hur klienten genom sin storlek och bransch påverkar hennes väsentlighetsbedömning. Det vi upptäcker angående om klientens påverkan på revisorns riskbedömning hittar vi stöd hos tidigare studier. Enligt Reynolds och Francis (2001) har klientens storlek en påverkan på hur revisorer granskar. Hunt och Lulseged (2007) studie visade att revisorer i mindre byråer utfärdade fler fortsatta drift varningar än de stora byråerna. Dock anledningen till det är att de mindre revisionsbyråerna granskade mindre klienter i större utsträckning än de stora revisionsbyråerna. Likheter med Hunt och Lulseged (2007) och vår upptäckt är klienten har en påverkan på riskbedömningarna, i vårt fall är det väsentlighetsbedömningen och i Hunt och Lulseged (2007) är det den fortsatta driften. Johnstone (2001) konstaterar hur viktigt relationen till klienten är, eftersom revisionsbyråerna har bättre kunskaper om den tidigare klientens verksamhet och om deras ekonomiska förhållanden. Påståendet från Johnstone (2001) bekräftades av revisor E: ”*grunden är alltid att känna företaget, ju bättre man känner företaget ju bättre känsla får man för var riskerna finns*”. Dock kan vi inte

upptäcka om kunskapen av klienten har någon koppling till hur revisorer utför sina riskbedömningar

Sammanfattningsvis anser vi att vår studie besvarar sitt syfte. Detta genom att i den teoretiska referensramen förklara hur revisionsprocessen utförs och vilka riskbedömningar revisorer tar ställning till. För att senare i studien jämföra teorin med det empiriska materialet och se likheter eller skillnader.

6.2 Egna reflektioner

I vår uppsatts har vi använt som av en kvalitativ metod för att studera hur revisorer granska sina klienters risker och osäkerheter. Anledningen till detta var för att kunna förstå hur våra respondenter tänker och resonerar för att möjligtvis kunna se skillnader mellan olika individer och byråer. Det finns möjligheter att vi indirekt har påverkat våra intervjuer via frågorna vi ställt till våra respondenter. Ett exempel som upptäcktes var att vår första fråga kan tolkas som två frågor i ett *”Vad är revisionens syfte och uppgift enligt dig?”*. Detta kan vara en anledning varför vissa respondenter tenderade att lägga mer fokus på att besvara antingen syftet eller uppgiften.

Vi hade kunnat utföra en pilotstudie för att förbättra våra frågor och anpassa dem för att öka kvalitén på svaren. Många av svaren vi fick kan ha varit allt för breda vilket gjort att jämförelse av data försvårats. Under uppsatsen gång har vi fått en bättre inblick om hur det ser i revisionsbranschen. Dessutom har också vår uppfattning om ämnet ändrats. Vi har upptäckt att revisionsbranschen är väldigt reglerat i form av standarder som ISA och att yrket är mer strukturerat och datorstött än vad vi trodde från början.

6.3 Praktiska konsekvenser

Utifrån resultatet från vår studie och upplevelse under intervjuerna finner vi en konsekvens vilket var hur våra respondenter svarade. Det vi fann under intervjuerna var att våra respondenter tenderade att svara utifrån ett ”hur man bör perspektiv” genom att besvara hur saker bör utföras. Vår tanke med studien var att de skulle svara från ett ”jag perspektiv” och hur de själva går till väga med att bedöma klientens risker. En av anledningarna till varför de svarar från ett ”hur man bör perspektiv” kan vara våra

respondenter kan känna sig dömda om de visa sina metoder och hur de jobbar med att bedöma klientens risker och osäkerheter. Detta fick vi ofta jobba med under våra intervjuer och försökte lösa det genom att hålla kvar respondenten på frågan tills vi fick ett mer tillfredställande svar. En annan anledning till att vi ofta fick höra hur man bör göra från respondenterna kan vara att revisionsbranschen är ganska hårt reglerad på grund av de stora ekonomiska skandalerna tidigt på 2000-talet. Vilket blev fallet för en av de stora revisionsbyråerna vid den tidpunkten (Dobler, 2008), detta är givetvis något som revisorer inte vill förknippas med. Utifrån ett etiskt perspektiv så är en revisors uppgift är att säkerställa granskad information från företaget där tjänsten utförs (Carrington, 2010). Denna information ska sedan klientens intressenter förlita sig på som revisorn och revisionsbyrån har säkerställt, skulle det innehålla felaktigheter så utgör inte bara revisorn och revisionsbyrån vanskötsel åt klienten. De tillförser allmänheten med felaktig information vilket kan skada revisionsbyråns ryckte och leda till rättstvister. Detta kan också vara en anledning till varför vi ofta fick höra hur det borde vara, vilket gör det svårare för oss att analysera våra empiriska data.

6.4 Förslag till fortsatta studier

Denna studie undersöker hur revisorer granskar sina klienters risker och osäkerheter. Under studiens gång har vi begripit vilka delar i uppsatsen som är enklare att göra en fortsatt studie. Ett förslag till fortsatta studier är att undersöka hur revisorer individuellt utför väsentlighetsbedömningar. Eftersom det finns möjligheter att hämta in mycket djup information om hur revisorer utför väsentlighetsbedömningar. Utifrån vår uppsatts svarade våra respondenter väldigt individuellt vilket öppnar upp möjligheterna att jämföra olika individuella revisorer och deras syn på väsentlighetsbedömningen. Ytterligare studier är utförbart på samma frågeställning genom kvantitativa studier i form av enkäter. Det kan leda till en större empirisk studie och via hypoteser är det sannolikt att studien skulle kunna påvisa skillnader som vi inte kunde upptäcka.

Referenslista

Anandarajan, A. & Kleinman, G. (2000). Decision-making differences between big six and non-big six auditing firms: the implications for the internal audit function. *Managerial Auditing Journal* (15/6), 295-305

Abdel-Meguid, A.M., Fernando, G.D., & Elder, R.J., (2010). Audit quality attributes, client size and cost of equity capital. *Review of Accounting and Finance*, 9(4), 363-381

Burrowes, A. & Persson, M. (2008). The Swedish manage audit: a precedent for performance and value for money audits. *Managerial Auditing Journal*, 15(3), 85-96.

Bynes, J.P., Miller, D.C., & Schafer, W.D. (1999). Gender Differences in Risk Taking: A Meta-Analysis. *Psychological Bulletin*, 125(3), 367-383

Carrington, T. (2010). *Revision*. Malmö: Liber AB.

Citron, D. B. & Taffler, R. J. (1992). The Audit Report under Going Concern Uncertainties: An Empirical Analysis. *Accounting and Business Research*

Deegan, C. & Unerman, J. (2011). *Financial Accounting Theory*. Maidenhead: McGraw Hill Higher Education

Denscombe, M. (2009). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Dimaggio, P. J., & Powell, W. W. (1983) The Iron Cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48(2), 147-160.

Dirsmith, M. & McAllister, J. (1982). The organic vs. the mechanistic audit. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*. 5(3), 214-228.

Dobler, M. (2008). Incentives for risk reporting: A discretionary disclosure and cheap talk approach. *The International Journal of Accounting*, 43, 184-206.

FAR. (2006). *Revision: en praktisk beskrivning*. Stockholm: FAR förlag

Fischer, M. J. (1996). Real-izing the benefits the benefits of the new technologies as a source of audit evidence: an interpretive field study. *Accounting, Organizations and Society*, 21(2/3): 210-242

FRC. (2006). *Promoting Audit Quality*. Discussion paper. Financial Reporting Council, November 2006.

Fukukawa, H., & Mock, T. J. (2010). Auditors evidence evaluation and aggregation using beliefs and probabilities. *International Journal of Approximate Reasoning*, 53, 190–199.

Harrison, G. W., Lau, M. I., Rutström, E. E. (2007). Estimating Risk Attitudes in Denmark: A Field Experiment. *Scandinavian Journal of Economics*, 109(2), 341-368.

Hunt, A.K., Lulseged, A. (2007). Client importance and non-big 5 auditors reporting decisions. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24, 212-248.

IFAC, (2008). *Financial Reporting Supply Chain. Current Perspectives and Directions*. New York.

ISA 200: Overall objectives of the independent auditor and the conduct of an audit in accordance with international standards on auditing. Tillgänglig från: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a008-2010-iaasb-handbook-isa-200.pdf>. Accessdatum: 2013-04-15.

ISA 315: Understanding the entity and its environment and assessing the risks of material misstatement Tillgänglig:

<http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a017-2010-iaasb-handbook-isa-315.pdf> Accessdatum: 2013-04-15.

ISA 400: Risk assessments and internal control. Tillgänglig: http://www.icisa.cag.gov.in/Background%20Material/RISK%20ASSt%20AND%20INTNL%20CONTROL%20ISA_400.pdf Accessdatum: 2013-04-15

ISA 570: Going concern. Tillgänglig: <http://www.ifac.org/sites/default/files/downloads/a031-2010-iaasb-handbook-isa-570.pdf>. Accessdatum: 2013-04-15.

Iskandar, T. M., Sari, R. N., Mohd-Sanusi, Z., & Anugerah, R. (2011). Enhancing auditors' performance: The importance of motivational factors and the mediation effect of effort. *Managerial Auditing Journal*, 27(5), 462-476.

Joe, J.R. (2003). Why press coverage of a client influences the audit opinion. *Journal of Accounting Research*, 41, 109-33

Johnstone, K. M. (2001) Risk, Experience and Client Acceptance Decisions. *National Public Accounting*, 46(5), 27-31.

Kaplan, E.K., Williams, D.D. (2012) The changing relationship between audit firm size and going concern reporting. *Accounting, Organizations and Society*, 37, 322-341

Kinney, W. R., Palmrose, Z. V., Scholtz, S. (2004) Audit technology and preferences for auditing standards. *Journal of Accounting and Economics*, 73-89.

Knechel, R.W. (2007). The business risk audit: origins, obstacles and opportunities. *Accounting, Organizations and Society*, 14(1/2), 133-151

Kosmala MacLulich, K. (2001) *Dynamics between judgment and structure in formative years in audit practice: Insight from hermeneutics*. Heriot-Watt University, Edinburgh,

UK. Tillgänglig: <http://www.apira2013.org/past/apira2001/papers/MacLulich106.pdf>

Accessdatum: 2013-05-24

Libby, R. (1975). Accounting ratios and the prediction of failure: Some behavioral evidence. *Journal of Accounting Research*, 13(1), 150-61.

Lin, K. Z., Fraser, I. A.M., & Hatherly, D. J. (2002). Auditor analytical review judgment: a performance evaluation. *The British Accounting Review*, 35, 19–34.

Linsley, P. M., & Shrives, P. J. (2006). Risk reporting: A study of risk disclosures in the annual reports of UK companies. *The British Accounting Review*, 38(4), 387-404.

Louis, H. (2005). Acquirers abnormal returns and the non-Big 4 clientele effect. *Journal of Accounting and Economics*, 40, 75–99.

Lys, T., & Watts, R. L. (1994) Lawsuits against Auditors. *Journal of Accounting Research*, 32(3), 65-94.

Moberg, K. (2006). *Bolagsrevisorn: Oberoende, ansvar, sekretess*. 3 uppl. Norstedts Juridik, Stockholm

Morrison, M. A. (2004) Rush to judgment: the lynching of Arthur Andersen & Co. *Critical Perspectives on Accounting*, 15(3), 335–375.

Mullarkey, J. (1984) The Case for the Structured Audit, in stettler, H.F., & Ford, A., (eds), *Auditing Symposium VII*, proceeding of the 1984 Touch Ross University of Kansas Symposium on Auditing Problems. Lawrence: University of Kansas.

Myers A. M. (1997). An experimental test of the relation between audit structure and audit effectiveness. *Academy of Accounting and Financial Studies Journal*, 1(1).

Patel, R., & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 4 uppl. Lund: Studentlitteratur.

- Pentland, B. T. (1993). Getting comfortable with numbers: auditing and the micro-production of macro-order. *Accounting, Organizations and Society*, 18(7/8), 605-620.
- Porter, B., Simon, J., & Hatherly, D. (2003). *Principles of external auditing*. 2 uppl. John Wiley & Sons Ltd, Chichester.
- Power, M. (2003). Auditing and the production of legitimacy. *Accounting, Organizations and Society*, 28(4), 379-394.
- Reynolds, J. K., & Francis, J. R. (2001). Does size matter? The influence of large clients on office-level auditor reporting decisions. *Journal of Accounting and Economics*, 30, 375-400.
- Rosman, A. J. (2011) Auditors going-concern judgments: rigid, adaptive, or both?. *Review of Accounting and Finance*, 10(1), 30-45.
- Saunders, M., Lewis, P., & Thornhill, A. (2007). *Research methods for business Students*. 4 uppl. Pearson Education Limited, Edinburgh.
- Schroeder, G. R., Reinstein, A., & Schwartz N. B. (1996). Audit technology structures' effect on probabilistic judgment. *Managerial Auditing Journal*, 11(3), 17-24.
- Schön, D. (1996). Den Reflekterande Praktikern. In Brusling, C., & Strömqvist, B., (eds), *Reflektion och praktik i läraryrket*. Lund: Studentlitteratur.
- Smith, M., Fiedler, B., Brown, B., & Kestel, J. (2001). Structure versus judgment in the audit process: a test of Kinney's classification. *Managerial Auditing Journal*, 16(1/2).
- Sullivan, J. D. (1984). The Case for the Unstructured Audit Approach, in Stettler, H.F., and Ford, A., (eds), *Auditing Symposium VII, proceedings of the 1984 Touch Ross University of Kansas Symposium on Auditing Problems*. Lawrence: University of

Kansas. Knight, F.H. (1921) Risk, Uncertainty and profit, Chicago: Houghton Mifflin Company. (Cited at: [3], § I.I.26.).

Trotman, K. T., Tan, H. C., & Ang, N. (2011). Fifty-year overview of judgment and decision-making research in accounting. *Accounting and Finance*, 51, 278–360.

Trost, J. (2005). *Kvalitativa intervjuer*. 3 uppl. Studentlitteratur, Lund

Turley, S., & Cooper, M. (1991). *Auditing in the United Kingdom*. Prentice Hall, ICAEW.

Wright, A. (1983). The impact of CPA firm size on auditor disclosure preferences. *The Accounting Review*, . 621-33

Wu, G. (2011). Preparers control-risk assessment under alternative audit-review processes. *Accounting and Finance*, 52, 433–454.

Öhman, P., Häckner, E., Jansson, A-M. & Tschudi F. (2006). Swedish Auditors' View of Auditing: Doing Things Right versus Doing the Right Things. *European Accounting Review*, 15 (1), 89-114.

Bilaga 1. Intervjuguide

Inledande

1. Hur länge har du arbetat som revisor?
2. Vad är revisionens syfte och uppgift enligt dig?

Revisionsprocessen

3. Beskriv revisionsprocessen kortfattat utifrån planerings-, gransknings- och rapporteringsfasen?
4. Vid granskning av klienter, hur går du till väga? Finns det någon struktur som du följer?
5. Vad är det som avgör hur mycket tid du lägger på ett uppdrag?
6. Vad har klienten för betydelse för sättet man granskar som revisor? Finns det några typer av bolag eller branscher som är svårare än andra?

Riskbedömningar

7. Hur bedömer du som revisor väsentligheten?
8. Hur sätter du en väsentlighetsnivå vid revidering utav ett företag?
9. Hur går du tillväga vid bedömningen av revisionsrisken?
10. Hur går du tillväga för att bedöma klientens fortsatta drift?

Struktur

11. När du granskar, följer du någon möjligtvis någon speciell mall, checklista eller liknande?

12. I hur stor utsträckning används datorn i revisionsarbetet? Hur tycker du granskningen påverkas av detta?

13. Känner du att du gör ett bättre jobb om du har något att följa genom arbetet?

Bilaga 2. Intervju med revisor A

Inledande

1. Revisor A har jobbat som revisor i nästan tre år.
2. Enligt revisor A är revisionens syfte att en oberoende part ska se över eller granska till exempel en årsredovisning, skatteavgifter eller interna kontrollen. Revisorn som är den oberoende parten ska dock inte med absolut säkerhet granska utan ska med rimlig säkerhet kontrollera att det blir rätt.

Revisionsprocessen

3. Enligt revisor A beror dessa faser först och främst på klienten. Om det är en stor klient så kan det vara rimligt att det skickas ut ett team på fem till sex medarbetare som åker ut till klienten och har ett internt uppstarts möte. Sedan ser man över vad som har hänt under året. Vidare tittar han på budgeten, insamlingen utav information, hur den interna kontrollen ser ut inom bolaget, upprättar uppdragsbrev, gör analysmodellen och lägger även sin granskningsansats. Revisor A menar att detta är planeringsfasen i stort sätt och att detta oftast sker på hösten så att man hinner färdigt till bokslutet i slutet av december.

Revisor A berättar att granskningsfasen kan variera beroende på vilket företag som han fått i uppgift att revidera. Vid revidering finns det två ansatser, först kontrollbaserad granskning men denna kan inte stå på egna ben. Vilket innebär att man tittar på företagets kontroller för att bedöma och testa dem. Men kontrollgranskningen kompletteras ofta utav substansgranskningen, som kan delas in i två delar, analytisk granskning och detaljgranskning. Revisor A menar att granskningen varierar beroende på vilken nivå företaget ligger på, vilka risker de har och var man satt väsentlighetsnivån.

När det kommer till rapporteringen berättar Revisor A att han dubbel kontrollerar sig själv. Vidare ska man kontrollera att oberoendet är intakt ifall revisionsbyrå eller annan

konsult utfört någon annan tjänst i form av rådgivning eller likande. Revisor A berättar att han sedan gör ett revisions PM till ledningen och även slutligen gör en revisionsberättelse där det väldigt standardiserat framgår vad man som revisor gjort under revideringen.

4. Revisor A berättar att sättet man går tillväga är väldigt standardiserat. Han har ett revisionsprogram som är utformat efter ISA:s krav där han stämmer av olika delar för planeringen för att sedan ge sig in på granskningen. Revisor A menar att det är uppbyggt som en röd tråd där man måste ta sig igenom alla delar för att ta sig vidare till nästa. Det kan variera lite och beroende på om det är en liten klient kontra en stor, kan man kanske göra lite mindre men det är trots det väldigt omfattande.

5. Revisor A berättar att man ska granska tills man är tillfreds med posten och fått tillräckligt med komfort, sen får tiden anpassas därefter. Enligt revisor A kommer man överens med klienten om hur många revisionstimmar det ska lägga på uppdraget och sedan försöker man hålla sig inom den tidsramen. Sen kan revideringen givetvis kräva mer tid än vad som var tänkt. Detta kan bero på hur omfattande företagets information är samt om den går att förlita på. Ett exempel som Revisor A tar upp är om han bedömer att företagets lagerrutin inte fungerar. Då måste han åka ut till företaget och göra olika stickprov som i sin tur kan kräva 20 timmar extraarbete utöver den överenskomna uppdragstiden. Vidare berättare revisor A, att beslutet sedan sitter hos klienten, ifall den accepterar att bli fakturerad ytterligare 20 arbetstimmar. Skulle det visa sig att klienten bestrider detta så kan revisor A inte skriva en ren revisionsberättelse vilket slutar med att uppdraget fallerar. Men enligt revisor A krävs det mycket för att sådana situationer ska åstadkomma och skulle det hända så beror det i sådana fall på en dålig uppstartsplanering med klienten.

6. Revisor A menar att han kanske besvarat denna lite indirekt genom att besvara dem tidigare frågorna. Revisor A belyser dock att klienten absolut har betydelse för sättet som man granskar. Han menar att i vissa företag blir det mer relevant att titta på vissa specifika poster eftersom dem då uppgör större delen utav företaget och det skulle klienten är och vilken bransch som den ingår i så kan detta givetvis variera.

Riskbedömningar

7. Revisor A menar att man redan vid accepterande börjar bedöma väsentligheten. Först och främst måste han veta att han som revisor vill ta på sig detta uppdrag eftersom det han själv och revisionsbyrån inte vill befattas med brottslighet berättar revisor A. Sedan kollar man genomgående vart riskerna och osäkerheterna finns, som då blir en del av väsentligheten. Revisor A belyser att risker och osäkerheter varierar och har även mycket att göra med företagets interna kontroll eftersom den tydligt kan visa ifall det sker någon avstämning så felaktigheter inte åstadkommer eller åtminstone minskar.

8. Enligt revisor A bestämmer han väsentlighetsnivå efter risken och osäkerheterna som befinner sig hos varje post. Sen sätter man ett väsentlighetstal som man relaterar till för att kunna bedöma av posten verkligen är av större väsentlighet eller inte. Slutligen tillsammans med risk och väsentlighetsanalysen kommer man då fram till hur mycket man ska titta på en post för att få komfort i den. Denna ska sedan vara motiverad och förklarad.

9. Revisor A berättar att han använder sig utav ett revisionsprogram där han har lite olika staplar att bolla med som på ett sätt blir som ett pussel. Vidare exemplifierar revisor A att han kanske anser att det finns en specifik risk på just existensen i lagret. Då går han in och anger i revisionsprogrammet att den inneboende risken är medel eller hög för denna post. Därefter måste han motivera varför han angivit detta och hur han anser att det kan vara en risk. Vid kontrollrisken berättar revisor A att han kollar om företaget har någon kontroll. Det kan visa sig att den inte går att förlita sig på eller alls existerar och då får han ange att det inte finns kontroller och sätta kontrollrisken efter den.

10. Revisor A beskriver att man egentligen gör denna i tre led. Dels i planeringsfasen sedan i den inledande analytiska granskningen och slutligen i den avslutande analytiska granskningen. Vidare menar revisor A att man får göra en bedömning för den fortsatta driften och dels kolla på resultatet samt likviditeten. Oftast talar det för sig själv om företaget ligger risigt till och inte kommer till att klara en fortsatta drift.

Struktur

11. Enligt revisor A har han dels sitt revisionsprogram som omfattar alla bitar som han måste gå igenom för att klargöra sin revidering. Sedan tycker revisor A att årsredovisningen är slutprodukten så kan den anses som en mall eftersom för varje post där ska det göra en bedömning. Sedan vad det innebär skiljer sig givetvis

12. Revisor A framför att han hela tiden använder sig utav dator. Dels för att skanna in dokumentation och även för att det är lättare att komma åt saker eftersom allt är kopplat till en databas. Revisor A berättar att man har stor tidspress på sig och datoranvändandet gör en mer effektiv som i sin tur leder till att man kan arbeta snabbare. Revisor A menar att det är mycket smidigare att kunna arbeta via dator eftersom man slipper papper och pärmar samt kan samspela snabbare med sina medarbetare. Dock kan det bli ett problem när datorn börjar krångla eller i värsta fall helt inte vill fungera. Men enligt revisor A har de möjlighet att snabbt få det att funka igen.

13. Enligt revisor A blir det svårt att arbeta utan någon sorts mall eller plan. Därför känns det bättre och lättare att kunna ha någonting att följa upp och boka av med tiden som man arbetar. På så sätt vet man vad som gjorts och vad som återstår att göra.

Bilaga 3. Intervju med revisor B

Inledande

1. Enligt revisor B har han arbetat inom yrket under sju år
2. Enligt revisor B är man som revisor ett bollplank för ägaren (kunden), syftet med revisionen är att säkerställa information som syns i årsredovisningen stämmer så att en extern part kan förlita sig på informationen.

Revisionsprocessen

3. Enligt revisor B lägger de först upp en revisionsstrategi där de går igenom bolaget genom att titta på årsredovisningen och i vilken bransch verksamheten värkar. Därefter vet de vad som är väsentlig och vilka risker som finns för verksamheten vilket är upptill revisorn att bedöma vad denne tycker är viktigast. Till exempel i bygg branschen är pågående arbeten en väsentlighet, i livsmedelsbutiker är kontanter och lager väsentliga. Sedan rapporterar de till klienten vad de upptäcker via revisionsberättelsen och pm.
4. Enligt revisor B så utför de först en ID kontroll om det är en ny kund. De försöker hämta in information genom att fråga tidigare konsulter till klienten för att skapa sig en bättre förståelse av klienten.
5. Enligt revisor B beror det på hur väl strukturerad dokumentation klienten. Kommer kunden med massa kvitton och papper så tar det väldigt lång tid. Sedan kan vissa revisionsuppdrag vara knepigare än andra som till exempel pågående arbeten vilket tar lite längre tid att gå igenom. Dessutom påverkar vilken bransch klienten värkar inom hur lång tid de lägger på granskningen.
6. Enligt revisor B har kunden inte så stor påverka på hur och sätten man granskar, det mesta klienten påverkar är hur god ordning de har i sin verksamhet och hur de sköter sina papper.

Riskbedömningar

7. Enligt revisor B utgår han mycket vid bedömningen av väsentligheter hur stor eget kapital klienten har och hur stor deras resultat efter finansiella poster är. Till exempel skulle kunden ha ett aktie kapitalt på 100 000 vid ingåendebalans och det fritt eget kapital på 50 000 (tillsammans = 150). Skulle resultatet sjunka med 75 000 så kommer kunden befinna sig i en kontrollräkningssituation enligt aktiebolagen och summan på 75 000 finner revisor B som en väsentlighet. Skulle egna kapitalet vara stabil så utgår revisor B istället från resultat efter finansiella poster.

8. Enligt revisor B har de en mall som de utgår från vid bedömningen av väsentlighetsnivån. Revisor B sätter en viss procentsats för väsentlighetsnivån för specifika poster vilket är upp till revisorn och hur denne känner av.

9. Enligt revisor B så finns det alltid en revisionsrisk revisor tar på sig, särskilt om det är en ny kund så vill de inte jobba direkt mot kunden när de granskar. När de jobbar med nyare klienter vill de se vad tidigare konsulter har undersökt och vad de har tittat på.

10. Enligt revisor B är bedömningen av fortsatt drift en viktig fråga. Dels beror det på hur starkt bolaget är när han utför revideringen, dels hur mycket eget kapital kunden har. Har kunden dåligt med eget kapital när revisorn hämtar in materialet, får man göra stickprov för att se fortsatt drift föreligger.

Struktur

11. Enligt revisor B använder sig mycket av dator och dess program, dock tycker revisor B att det kan vara lätt att fastna i sina checklistor och dess frågor utan att tänka vidare. Även om man följer checklistor är viktigt att tänka utanför dessa listor.

12. Enligt revisor B har han under sina sju år i branschen använt datorn. Revisor B tycker att Excel är ett bra program för att utföra kontroller på som hade tagit längre tid genom att använda papper, penna och miniräknare. Enligt revisor B är datorn ett bra

verktyg, dock måste man komma ifrån det ibland. De använder datorn mycket och det är viktigt att tänka utanför checklistorna vilket kan var en svår balans.

13. Enligt revisor B känner denne att datorn underlättar arbetet med att det går mycket snabbare med datorn. Revisor B menar att det hade nästa inte gått att jobba utan den dels för att det skulle ta för lång tid och att användningen av Excel som hjälpmedel vid kontroller hade försvunnit.

Bilaga 4. Intervju med revisor C

Inledande

1. Enligt revisor C har hon arbetat i cirka fjorton år.
2. Enligt revisor C ger revisionen en indikation till kundens intressenter att det som presenteras i deras årsredovisning är riktigt. Revisor C menar att det är en oberoende part som tittar på hur bolaget är skött och att revisionen är som ett ”kvalitetsstämpel” och ”besiktning av företaget”.

Revisionsprocessen

3. Enligt C söker de bakgrundsinformation i planeringsfasen om det är en ny kund, vad verksamheten sysslar med, vilka är deras konkurrenter, vilka som jobbar i deras ledning, har de tappat kunder, har de fått nya kunder. Sedan träffar de verksamheten och pratar med kunden om verksamhetens risker. Detta gör dem för att kunna planera in vad de ska granska i kundens verksamhet, genom att försöka upptäcka i planeringsfasen vart risken för de väsentliga felen kan finnas. Enligt revisor C är det viktigt att försöka upptäcka möjliga fel i redovisningen t.ex. så måste de vara med vid kundens inventering om de har ett lager vilket leder till att det kan styra deras granskning, i en affärsrörelse tittar de på kundens kontanthantering. I rapporteringsfasen samlas revisorns intryck av klientens verksamhet, lägga fram synpunkter om klienten har saker som behöver förbättras via ett pm. Sedan rapporterar också revisor C via revisionsberättelsen där hon måste ta ställning till att ”allt som finns med är okej”.

4. Enligt C finns massor med checklistor att följa för att granska kunden. Sedan får de in årsbokslut från kunden som de går igenom. Skulle det finnas något tvivel på uppgifterna så utför de stickprov för att säkerställa. Sedan granskar de företagets påståenden om de stämmer t.ex. så tittar revisor C om företaget följer de prissättningar som de uppger och tittar om det finns gamla varor lagret. I granskningen utför de analyser med datorns hjälp. Är kunden ett större företag så måste de välja ut vissa stickprov de ska utföra. Beroende på verksamhetens storlek bestämmer sig revisor C vare sig om det ska

kontrollgranskas eller substansgranskas. Till exempel om det är ett mindre bolag där en person sköter ekonomin så undviker man kontrollgranskningen och substans granskar mer. Är det ett större bolag där fler personer är involverad i hanteringen av verksamhetens ekonomi kan de förlita sig mer på kontrollgranskningen. Enligt revisor C så kombineras de två granskningssätten oftast. Finns det effektiva interna kontroller används substansgranskningen i mindre utsträckning, men i vissa fall kan det vara lättare och snabbare att substansgranska. Enligt revisor C har branschen en påverkan på vad de granskar på. Till exempel i ett bilföretag tittar de på bilarna finns i lagret att de är registrerade i transportstyrelsen. ”Specialisering ju mer vi kommer”, man får bättre känsla, rådgivare

5. Enligt revisor C beror det på hur klienten presenterar sitt bokslut och storleken på klientens verksamhet. Dessutom tar det lite längre tid att granska verksamheter som har ett lager eftersom det brukar vara en väsentlig post. Hanteringen av kontanter är också en post som tar längre tid att säkerställa. Enligt revisor C lägger hon upp i planeringen hur lång tid det ska ta att utföra granskningen vilket man ser tidigt i granskningen. I vissa fall kan en specifik händelse påverka att hon måste utöka granskningen

6. Enligt revisor C har klienten en betydelse genom att de påverka hur lång tid de granskar och vad som ska granskas. Väsentligheterna och vad som granskas varierar beroende på om storleken på företaget hon granskar och i vilken bransch företaget verkar inom.

Riskbedömningar

7. Enligt revisor C beror storleken på ett väsentligt fel när hon bedömer väsentligheten hos verksamheten som granskas. Bedömningen har en del med revisorns erfarenhet och känsla för verksamheten. Sedan går det inte sätta väsentlighet på vissa saker som t.ex. skatter som antingen betalas i tid eller inte. Vid ett fel av skattebetalningarna har revisor C skyldighet att anmärka detta.

8. Enligt revisor C finns det olika ”riktmärken” för vad man ska sätta som ett väsentlighetstal på olika bolag. Många gånger utgår hon från kundens egna kapital och

sätter en procentsats som ett väsentligt tal. Revisor C utför detta eftersom det är möjligt för ägarna att påverka deras löner och verksamhetens resultat utifrån det egna kapitalet. I vissa fall utgår revisor C utifrån resultat efter finansiella poster för att sätta en väsentlighets tal.

9. Enligt revisor C kan poster i bolag som likvida medel vara en väsentligrisk eftersom det kan finnas många transaktioner samt att det kan vara komplicerade transaktioner leder det till att man inte kan sänka risken (låg medel hög). Sedan påverkas revisorns risk bedömning av den inneboende risken genom att den interna kontrollen i det granskade företaget kanske inte är bra. I sådana fall riktar sig revisorn mot en substansgranskning för att säkerställa balans posterna. Finns det få transaktioner och det är bara årets resultat som påverkan den som t.ex. eget kapital så kan de sänka risken på posten.

10. Enligt revisor C får man titta på bokslutsposterna och leta efter indikationer samt samlar in revisionsbevis för att kunna göra en bedömning om fortsatt drift gäller. Om flödet av likvida medel går dåligt måste de prata med ledningen och hur de ser på situationen. Skulle en stor intäktskälla försvinna pratar man med företagsledningen om hur de tänker lösa situationen. Risken finns att man gör en felbedömning om den fortsatta driften som kan leda till att bankerna inte lånar ut pengar till klienten. Enligt revisor C finns det många företag där ägarna tar personligt ansvar och skjuter in pengar för att lösa situationen.

Struktur

11. Enligt revisor C har de många mallar och checklistor för olika händelser. Utifrån deras revisionsprogram har de en struktur som de kan följa för att sätta olika nivåer på väsentliga risker. Enligt revisor C mixar hon med mellan mallarna och hennes egna erfarenheter för nå sitt mål i revisionen.

12. Enligt revisor C underlättas revisionen av datoranvändningen genom att allt sker elektroniskt istället för att leta allt information i massa pärmar. Dessutom sker alla analyser och användningen av revisionsprogrammet sker via datorn. Mallarna i

revisionsprogrammen används som stöd men det kombineras med revisorns erfarenheter för att utföra granskningen.

13. Enligt revisor C känns det bättre med att arbeta med datorn och revisionsprogram eftersom man får en bra struktur på arbetet. Datorn ger en god struktur med mallar som ska besvaras men man måste komplettera detta med individuella bedömningar.

Bilaga 5. Intervju med revisor D

Inledande

1. Revisor D har arbetat inom yrket nästan 5 år.
2. Revisor D menar att revisions syfte på det hela är att göra kvalitetsstämpel för bolagets räkenskaper. Sedan gör vi även mycket konsultering som kan anses som ett bollplank där uppgiften är att komma med tips och råd. Revisor D menar även att revisionen ska fungera som en komfort för andra intressenter till exempel kreditgivare och sedan även att bolaget själv får den komforten.

Revisionsprocessen

3. Enligt revisor D börjar hon med att kolla om det skett några förändringar från det gångna året. Sedan gör hon sin riskbedömning och sätter en väsentlighetsnivå. Därefter väljer hon att granska de poster som hon anser är mer väsentliga, dvs. en djupare kontroll. Slutligen vid rapporteringsfasen så kollar hon ifall det uppkom några fel och rapportera i sådana fall dessa. Finner hon någonting som bör förbättras eller har förslag så att det kan förbättras så rapporteras även det. Enligt revisor D brukar man emellertid gå igenom rapporteringen utifrån årsredovisningarna.
4. Revisor D berättar att hon följer en viss struktur eftersom hon håller sig till en mall där hon kan se vad som ska ske. Vidare berättar revisor D att det finns delsteg som hon successivt går igenom. Man kollar igenom om det skett några stora förändringar på bolaget under året. Sedan går man även tillbaka till föregående årsrevision och kollar ifall det fanns några oklarheter som nu är korrigerade så att man följer upp företaget och konstaterar att företaget gjort det. Revisor D nämner även att man kollar igenom företagets olika rutiner och undersöker så att dessa fungerar. Allt detta kan då lite kortfattat sammanfattas som den inledande analytiska granskningen. Vilket egentligen innebär att man går igenom räkenskaperna övergripligt och granskar ifall det skett någon förändring från tidigare år.

5. Revisor D menar att det först är företagets omfattning som bestämmer vilken tid som kommer bestämma hur mycket tid man lägger ner på uppdraget. Som exempel belyser revisor D att verifikationerna utsträckning inom företaget kan göra ha stor betydelse eftersom det kan variera mellan företagen. Fler verifikationer innebär att man kommer behöva granska mer. Sedan menar revisor D att företagets komplexitet också har inverkan. Med detta menar revisor D om det finns några svåra transaktioner som man bokfört till exempel som aktiehandel eller om företaget har väldigt komplicerade system. Sedan kan också kvaliteten på bokslutet avgöra lite hur man lägger upp arbetet. Revisor D menar att om kvalitén är bra kan man ha med sig detta kontra ifall den skulle vara av sämre slag så kanske man måste gå in och göra en djupare granskning. Enligt revisor D kan hon inte anse att branschen har större betydelse med däremot menar hon att företaget absolut har betydelse. Vidare preciserar revisor D att om det skulle existera ett stort lager på företaget så krävs det att särskilda åtgärder genomförs till skillnad om företaget inte skulle ha ett lager. Revisor D nämner även att företaget med kontanthantering såsom restauranger kan göra att det tar längre tid eftersom man revisor blir har förpliktelser att vid göra en djupare granskning när gäller kontanthanteringar.

6. Besvarades indirekt i den tidigare frågan.

Riskbedömning

7. Revisor D menar att väsentlighet byggs av hur stor procent av balansomslutningen som de olika posterna motsvarar. Om det är en post som bara motsvarar en procent av balansomslutningen så kanske vi bedömer att den inte är väsentlig. Däremot om det är ett lager som motsvarar cirka 50 procent av tillgångarna blir den självklart väsentlig. Vidare menar revisor D att om denna post skulle innehålla fel så ryker hela balanssidan. Revisor D berättar även att kontanthanteringar nästan alltid har hög väsentlighet eftersom det så lätt kan bli fel, det vill säga det finns en stor risk och då blir posten automatiskt väsentlig.

8. Revisor D uttrycker sig att denna alltid är klurig. När man tittar på väsentligheten så ska man först och främst tänka på vilka personer eller intressenter som ska läsa årsredovisningen. Sedan får man tänka utifrån dem och sätta väsentligheten efter deras

krav. Revisor D belyser att kreditgivare kanske kräver en viss väsentlighet och då får man sätta nivån efter deras syn. Vidare tittar man även på nyckeltal och balansomslutningen för att försöka bygga en väsentlighetsnivå efter dessa. Revisor D nämner emellertid att dessa bedömningar kan variera beroende på vem som sätter nivån. Därför ingår det mycket professionell bedömning i just denna del.

9. Revisor D berättar att man för det första tar reda på hur företagets rutiner fungerar och detta bland annat kan ske genom intervjuer av ledningen. För det andra gör man olika sorters av tester eller stickprov där man exempelvis frågar företaget hur man går tillväga när man fakturerar. Frågan kan lyda såsom att: hur ser rutinen ut när ni fakturerar och hur kontrolleras detta. Sammanfattningsvis kan man säga att revisor D menar att de frågar, kontrollerar och följer upp för att slutligen se ifall rutinerna fungerar korrekt. Fungerar då dessa rutiner bra så sjunker risken menar revisor D. Skulle det däremot vara tvärtom så höjs riskerna och då måste det göras ytterligare åtgärder för att göra en säkerställning. Revisor D menar att om kontrollrisken är hög resulterar detta i att man får göra mer substansgranskning där man går djupare in och granskar.

10. Enligt revisor D begär man alltid in resultat- och balansräkning för det nya året, alltså påföljande året. Detta är för att kunna se om det hänt några väsentliga händelser under det gångna året. Revisor D exemplifierar att företaget kanske har gjort stora förluster och då måste man ha det med sig. Vidare berättar revisor D att när hon tittar på rapporterna får hon bedöma soliditeten, som då är det egna kapitalet. Sedan nämner revisor D regler om att måste upprätta en kontrollbalansräkning ifall mer än halva egna kapitalet är förbrukat. Om det skulle bli så får företaget skjuta in mer pengar, skulle företaget ändå fortsättas att bedrivas utan att göra det, blir resultatet därefter att styrelsen slutligen blir betalningsansvarig för skulderna vid en konkurs. Revisor D berättar sedan att man bryter mot aktiebolagslagen ifall man inte upprättar en kontrollbalansräkning. Sedan utgår man även efter likviditeten och tittar ifall de har några pengar på konton. Har de då inte det heller och kan inte betala sina skulder så kan det bli en konkursfråga.

Struktur

11. Ja svara revisor D direkt och berättar att hon följer en guide som är internt utarbetad på hennes revisionsbyrå. Denna guide kallas arbetsform och är uppdelad i åtta steg. Enligt revisor D följer denna mall eller guide hennes arbete som togs upp i fråga 4. Det vill säga inledande granskning, planering, intern kontrollgranskning och vidare går man även över årsredovisning samt ifall styrelsen har förvaltat bolaget och sedan slutligen rapportering, berättar revisor D.

12. Enligt revisor D görs all dokumentation på datorn i deras program som man reviderar i. Men i nuläget skriver vi ut all dokumentation så att man har det på papper också. Vi använder också oss utav funktioner som programmet erbjuder där man kan göra speciella urval eller stickprov. Revisor belyser att de kan ta statistiskt slumpmässiga urval med på detta sätt när de vill granska olika poster.

Revisor D berättar att hon tycker att datoranvändandet är ett hjälpmedel. Revisor D menar att det här med urval och sådant är svårt att göra utan dator. Men självklart är det så att teknik är alltid teknik. Enligt revisor D sitter hon emellertid och granskar dokument i skriftlig form. Vidare tycker hon att det kan vara underlättande att ha allting på datorn när man får in så mycket på en gång. Revisor D sammanfattar det hela med att säga ”men jag tycker bara det är positivt med datorn, det ska vi säga, det är mycket smidigare”.

13. Revisor D berättar att detta är en lite mer individuell sak. Men revisor D menar att hon är väldigt strukturerad och organiserad i hennes tänk så hon tycker om att ha en checklista som hon kan bocka av. Vidare uttrycker sig revisor D ”bättre jobb vet jag inte, men att jag känner mig mer strukturerad”. Det är nämligen så att oftast har man inte bara en kund på skrivbordet utan man har många kunder samtidigt och ska man då gå tillbaka är det väldigt bra att ha en checklista för att kunna snabbt veta vart man var i processen. Slutligen belyser revisor D att checklista är bra så att man vet att man får med allt som ska finnas med. Revisor D menar att det finns så många saker som måste finnas med enligt regleringar.

Bilaga 6. Intervju med revisor E

Inledande

1. Revisor E har arbetat inom yrket under 24 år varav 10 år som auktoriserad revisor.
2. Enligt revisor E är revisorns uppgift att gå igenom bokslut, bokföring och hela förvaltningen i bolaget för att slutligen komma med ett uttalande. Revisor E belyser emellertid att syftet med revisionen ska ses som en kvalitetsstämpel för företaget inför andra intressenter i omvärlden utanför. Revisor E berättar även att man nu efter borttagandet av revisionsplikten tydligt märker hur katastrofala årsredovisningar blir hos de företag, utan den kvalitetsförbättring som revisorn skapar.

Revisionsprocessen

3. Enligt revisor E har han ett program som han följer och där går man igenom planeringen och funderar på vad som kan bli fel i det bolag som revideras. Revisor E menar att man tittar på riskerna och var det kan bli mest väsentliga fel, de mindre sakerna bryr man sig inte om så mycket. Vidare berättar revisor E att man på planeringsfasen kollar vad man ska granska och hur pass djupt.

När det kommer till granskningsfasen menar revisor E att det blir efter vad man kommit fram till i planeringsfasen. Bolagen är väldigt olika och i vissa kanske det inte är så mycket att granska, man lägger lite mer krut på ett par poster sen är det inte så mycket mer. Revisor E menar att det kan ju alltid variera men man utgår alltid efter vad man kommit fram till i planeringsfasen och granskar därefter. Vidare berättar revisor E att granskningen också innefattar att man tittar så att saker är korrekta. Revisor E belyser att man går igenom årsredovisningen och tittar att den är korrekt sedan på bokföringen så att den är fulländad sen slutligen tittar efter att det inte finns några oegentligheter.

Revisor E menar att det största vid rapporteringsfasen blir att man ska upprätta en revisionsberättelse och detta ska ske i alla revisioner. Vidare berättar revisor E att man i regel ska utföra en ren revisionsberättelse men i många bolag är det lite små grejer som

man har synpunkter på sådant som kan förbättras och en del kan vara sådant som är tveksamt. Dessa detaljer tar man dock upp i ett revisions PM men kan även tas upp muntligt eftersom revisor E har löpande dialog med sina klienter.

4. Enligt revisor E finns det givetvis en viss struktur som man följer och därpå har man även det revisionsprogram som man tar hjälp av under revideringen. Revisor E berättar att han brukar börja med räkenskaperna först för att sedan gå vidare till den allmänna bokföringen och hur den fungerar. Sedan tittar han på skatter och avgifter. Revisor E påpekar att arbetet kan gå in i varandra, han menar att man får hoppa runt lite för att få det att fungera. Vid större företag berättar revisor E att man då ofta är ute hos klienten en eller två gånger per år. Då gör man löpande revision och löpande kontroll av företaget när man är där ute.

5. Revisor E berättar att det dels är företagets storlek och dels hur mycket där är att granska. Sedan har det stor betydelse om företaget är välskött när man får in dokumenteringen. Är det rörigt och inte så bra skött så påverkar det allt och då får man lägga ner mer tid på revideringen.

6. Enligt revisor E är det ofta känslan som avgör eftersom man känner dom så pass bra och man vet vilka klienter som är väldigt noga av sig och andra som kanske är det lite mindre. Sen kan ordningen på alla papper och bokföringen även ha en stor påverkan. Därför menar revisor E att klienten har en stor betydelse för hur man granskar.

Riskbedömningar

7. Enligt revisor E börjar man med att fastställa ett väsentlighetstal där man tar fram hur stort fel som man kan tolerera i årsredovisningen och detta beror helt på hur företag är och storleken. För att få fram väsentlighetstalet i sig så använder man sig av olika nyckeltal och sedan menar revisor E att han får tänka över om det är rimligt. Sedan menar revisor E att han funderar på vem det är som bryr sig om det, om det finns utomstående intressenter som banker om de har lån, då kan det vara intressant. Men en del har inte lån och då är inte någon som bryr sig på samma sätt vilket gör att det inte har samma betydelse ifall det förekommer fel eftersom man har högre tolerans av detta.

8. Blev besvarade tillsammans med fråga 9.

9. Revisor E berättar att han själv inte funderar så mycket på det olika riskerna. Men att man funderar kanske var finns risken och var kan det gå fel i företaget. Vidare berättar revisor E att man visst har en omedveten fundering på hur branschen går men det man kanske mer tittar på är vilka rutiner som kan bli fel och kan det vara oegentligheter i företaget och var i sådana fall. Revisor E menar att grunder är alltid att känna företaget, ju bättre man känner företaget ju bättre känsla för var riskerna finns. Vidare påpekar revisor E att han själv inte sitter och fyller i dessa risker utan mer går på känsla och arbetar utifrån det och funderar alltid enligt följande ”vart kan det egentligen bli fel”.

10. Revisor E menar att man ser det klart och via årsredovisningen att det löper vidare. Vidare påpekar han självsäkert att för det mesta är det inget problem. Ibland kan företaget ha det knackigt och då får man fundera till. Enligt revisor E tittar man då mer på det nya året, skulle det bli riktigt tveksamt så får prata med företagsledaren och ofta är ledningen och styrelsen i de företag som revisor E reviderar samma personer. Vidare menar revisor E att om det är allt för tveksamt får man skriva det men helt gör man inte detta. Revisor E menar att det är lite som att ge en dödsdömning åt företaget. Vidare påpekar han att givetvis måste man ibland göra det, men man måste ha väldigt bra grund och vara säker i sådana fall. När man väl bedömer going concern påpekar revisor E att man gärna bollar mellan en kamrat för att man kan missa vissa infallsvinklar. Vidare menar revisor E att man får ta det från fall till fall och det är en väldigt svårt bedömning.

Struktur

11. Enligt revisor E har han ett revisionsprogram som han följer och han menar att alla revisorer måste ha något liknande för att kunna revidera. Vidare berättar revisor E att man blir lite bunden av programmet eftersom det är väldigt mycket punkter som är tvungen att kryssa i. Men revisor E belyser att det inte är revisionsprogrammets fel utan är revisionsreglernas fel. På de allra minsta företagen kör revisor E fritt utan något program att följa men annars finns det alltid ett program med någon följd av checklista.

Revisor E berättar att han då istället endast använder sig utav Excel och kör på känsla utifrån det men detta endast går på de allra minsta företagen.

12. Revisor E säger att det beror lite på hur man menar. All dokumentation och så går ju via datorn sen använder man även lite transaktionsanalyser, vilket i slutändan blir det mycket dator användande. Revisor E tycker att man rent allmänt blir styrd genom användandet utav revisionsprogrammet. Vidare berättar revisor E att det kan vara lätt att glömma bort den egna bedömningen vid ifyllandet av programmet eftersom man har en tidspress på sig också. Därför finns det en viss risk att tappa den här övergripande bilden för företaget. Revisor E tycker att reglerna som finns gör att man måste använda datorn lite för mycket.

13. Revisor E menar att man hade tappat bort sig ifall det inte fanns något att följa genom arbetet. Vidare uttrycker sig revisor E att han är lite kluven på det men man måste ha datorstöd för att revidera. Men revisor E menar att det har gått för långt och man har tappat lite från den egna bedömningen. Revisor E berättar att han skulle vilja ha olika revisioner på större och mindre företag, han menar att det finns mycket som känns onödigt. Sammanfattningsvis berättar revisor E att det finns för mycket småsaker som hade kunnat undvikas men man måste ha datorstöd för att kunna revidera, åtminstone för att uppfylla de kraven som finns just nu. Revisor E påpekar att man tappar överblicken och det egna tänkandet. Vidare tycker revisor E att man hade kunnat förenkla revisionsarbetet mycket utan att det skulle tappa kvalité.

Bilaga 7. Intervju med revisor F

Inledande

1. Enligt revisor F har han jobbat över fem år inom yrket
2. Enligt revisor F har revisionens huvudsyfte är att kvalitetssäkra. Men de har också en bred roll beroende på vem som kunden och hur stor verksamheten är. I mindre bolag får han agera som rådgivare och bollplank, medan i de större bolagen agerar de mer som en extern part som granskar.

Revisionsprocessen

3. Enligt revisor F beror planeringen lite på klienten som ska granskas. Är det ett mindre bolag behövs det inte läggas lika mycket kraft på planeringen som på större bolag. Oavsett storlek finns det moment som måste bearbetas i som till exempel om revisorn kan behålla sin kund. Enligt revisor F får han ta ställning på klientens risker i planeringsfasen, dessutom använder han sig av sina tidigare kunskaper på klienten för att jämföra och se vad som har hänt. Utöver de tidigare kunskaperna om klienten tittar de på nuvarande cyklar och konjunkturer som kan påverka klienten, sedan tittar han om det finns lagändringar som möjligtvis kan påverka de granskade bolagets bransch. Enligt revisor F är granskningsfasen uppdelad i två delar: förvaltningsrevision och bokslutsrevision. I förvaltningsrevisionen tittar revisor F hur verksamheten styrs och vilka rutiner som existerar. I bokslutsrevisionen tittar revisor F på balans- och resultaträkning. I de större bolagen utförs förvaltningsrevisionen på hösten och bokslutsrevisionen på våren, medan i de mindre bolagen utförs de samtidigt. Enligt revisor F tittar man på den interna kontrollen i samband med förvaltningsrevisionen, vilket också blir ett större fokus att utföra intern kontroll på större bolag eftersom det blir svårt att titta på alla verifikationer. Om kunden har en effektiv intern kontroll där allt säkerställs effektivt leder det till att revisorn använder sig av mindre substansgranskning. I bolag som har en mindre effektiv intern kontroll får revisor F ställa sig frågan om hur mycket man kan lita på den interna kontrollen, och kanske får använda sig mer av substansgranskning. Enligt revisor F får han använda sig av en sorts

”tratt metod” där han tittar hur mycket av den interna kontrollen som han kan använda. Sedan tittar han mycket av ”substansanalytisk granskning” som behövs genom att analysera och jämföra siffror. I den sista biten av ”tratt metod” använder sig revisor F av detaljgranskning. I den sista delen av revisionsprocessen avslutas uppdraget med en revisionsberättelse. Sedan använder de sig också av en revisions PM där revisor F upplyser om mindre brister i klientens verksamhet som inte behöver tas upp i revisionsberättelsen. Dessutom har de ett slutrevisionsmöte med klienten där de tar upp saker som de hittar planerar vad som kan förbättras till nästa år.

4. Enligt revisor F har det olika bransch satsningar på stora bolag som de specialisera sig på. Men för det mesta måste revisor F följa lagar och standarder i form av ISA, sedan har de ett intern program som är kopplat till ISA som han följer. Enligt revisor F leder detta till att det blir lite struktur genom att det har en plan att som måste följas.

5. Enligt revisor F lägger de upp en budget i planeringsfasen genom att titta på hur stor klientens verksamhet är och hur lång tid det bör ta som de sedan ger ett kontraktförslag till kunden. Men dock har de en skyldighet att avsluta uppdraget och skulle det visa sig den planerade budgeten inte räcker så får de springa över budgeten. I situationer där de går över budgeten titta revisor F om vad som ligger till grund för budgetöverskriden. Det kan vara att revisorn inte har räknat rätt men det kan också vara kunden som har slarvat med överlämning av informationen. Enligt revisor F är de en vinstdrivande verksamhet där lönsamhet och effektivitet är viktigt eftersom de jobbar med ”deadlines”. Sedan påverkas tiden på revisionsuppdraget beroende på klientens storlek och hur komplexa transaktioner deras poster innehåller.

6. Enligt revisor F har branschen klienten verkar i en påverkan i granskningen. Eftersom det kan finnas specifika risker i bolaget. Enligt revisor F har företagets ledning en påverkan via deras benägenhet att förbättra företagets resultat. I vissa branscher finns det specifika poster som granskas t.ex. bygg branschen har mycket pågående projekt, medan läkemedelsbolag har mycket forskning och immateriella tillgångar som ska granskas.

Riskbedömningar

7. Enligt revisor F brukar väsentligheten variera, men tumregeln är han sätter ett väsentlighetstal utifrån resultat efter finansiella poster. Enligt revisor F är det en stor professionell bedömning eftersom de inte kan ”gräva in i alla delar”. Revisor F menar att bedömning av väsentligheten varierar mellan olika bolag och hur bra man känner dem.

8. Enligt revisor F finns det tre olika nivåer på väsentligheten. Den första är ”overall materiality” vilket är det totala felet som han kan acceptera. Sedan har de ”planing materiality” som utgår på vilka poster som ska granskas i bokslutet. Därefter har de ”sum” där de tittar på fel som kan under- eller överstiga ”sum”, de behöver bry sig om ”sum” bara om felet överstiger det. Till sist lägger de ihop alla ”sum” poster och ser om det överstiger ”overall materiality”. Enligt revisor F är väsentlighet en svår fråga som kräver professionell bedömning, vilket kan variera mellan olika revisorer inom samma byrå.

9. Enligt revisor F är revisionsrisken till stor del kopplat till väsentlighetsrisken. De gäller att man ”fångar upp stora oegentligheter och släpper förbi dem mindre”. Finns några tveksamheter i klients verksamhet utför de stickprov och detaljgranskning på specifika poster. Enligt revisor F har de en statistik modeller som räknar ut hur många poster de ska titta på genom att beräkna varulagrets storlek jämfört mot de totala tillgångarna för att just kunna säkerställa varulagret.

10. Enligt revisor F tittar han på hur stark bolaget är för att bedöma fortsatta driften, ett exempel är att titta på soliditeten i klientens verksamhet. Dessutom tittar han på prognoser för företaget för att få en bild av hur det kan se ut framöver, samt att han bedömer om prognosen är realistiskt. Revisor F påpekar att man får ha en dialog med klienten för att se hur företagsledningen tänker lösa den fortsatta driften frågan. Sedan kan vissa verksamheter var men konjunktur känsliga än andra. Enligt revisor F har de känsla på hur verksamheten kommer lösa den fortsatta driften eftersom man känner många sedan tidigare. Revisor F menar också att likviditeten har betydelse för

bedömningen, om verksamten finansierar sig mycket via lån kan man undra sig om fortsatt drift finns här.

Struktur

11. Enligt revisor F innehåller förvaltningsrevisionen mycket checklistor och till bokslutsrevision använder han sig av guider. Vid detaljgranskningen har de via databasen mallar som förklarar vad som måste granskas, dock är det upp till den individuella revisorn att bedöma mallarna finns till så att de inte missar något.

12. Enligt revisor F använder han mycket dator när han reviderar. I vissa specifika fall kan det vara smidigare att använda sig av papper och penna, detta kommer istället att skannas in i deras databas. Allt som de jobbar med sparas i deras databas där all information lagras och backas upp. Sedan använder revisor F programmet Excel för att kunna utföra olika typer av analyser. Revisor F tycker det är bra att byråer tillämpar struktur, det leder till att granskningar från olika revisorer inom samma byrå på samma klient inte kommer avvika så stort från varandra.

13. Enligt revisor F har strukturen båden en positiv och en negativ påverkan. Det positiva är att man har något att följa med hjälp av mallar och guider för att inte missa något viktigt. Dock är det väldigt lätt att hänga upp sig i guiderna och fastna i en ”falsk trygghet” som också kan leda till att man missar något.